

OSOITEMUUTOKSET KUNTALIITOKSISSA

Kirsti Lehtiranta

Opinnäytetyö
Maanmittausala
Alueiden käytön suunnittelun koulutusohjelma
Insinööri YAMK

2016

Alueiden käytön suunnittelu
Insinööri YAMK

Tekijä	Kirsti Lehtiranta	Vuosi	2016
Ohjaaja	Aune Rummukainen		
Toimeksiantaja			
Työn nimi	Osoitemuutokset kuntaliitoksissa		
Sivumäärä	57		

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia kuntaliitosten yhteydessä tehtäviä osoite- ja nimistömuutoksia. Kunnassa ei voi olla samaa kadun tai tien nimeä kuin yhdessä paikassa. Kuntien yhdistyessä törmätään usein tilanteisiin, joissa samanniminen katu tai tie on useammassa yhdistyvässä kunnassa. Tällöin on muutettava nimistöä siten, ettei jää samannimisiä katuja ja teitä uuteen kuntaan useampaan kuin yhteen paikkaan. Kuntaliitosten yhteydessä tulisi huomioida yhdistyvien kuntien katujen ja teiden nimien päällekkäisyyksien poistaminen ja niiden kartoittaminen jo hyvissä ajoin ennen liitosta.

Opinnäytetyön aluksi selvitettiin osoitteille asetettuja vaatimuksia ja Suomessa käytössä olevat erilaiset osoitejärjestelmät ja osoitteisiin liittyvää lainsäädäntöä, suosituksia ja ohjeistuksia. Lisäksi selvitettiin tärkeimmät käytössä olevat osoiterekisterit, minkälaisia ne ovat ja niiden tietosisältö.

Tässä työssä käydään läpi yksityiskohtaisesti Hämeenlinnan kaupungin vuonna 2009 toteutetun kuntaliitoksen yhteydessä tehdyt osoite- ja nimistömuutokset. Hämeenlinnan kokemusten perusteella suunniteltiin kysely 20:lle kuntaliitoksen tehneelle kunnalle. Kyselyssä kartoitettiin, miten niissä on toteutettu osoite- ja nimistömuutokset kuntaliitoksen yhteydessä.

Vastausten perusteella voidaan todeta, että kunnissa on käytössä hyvin erilaisia ratkaisuja osoite- ja nimistömuutoksiin kuntaliitostilanteissa. Vastauksista on koottu kuntien erilaisia käytäntöjä ja vertailtu niitä sekä yritetty nostaa sieltä esiin sekä hyviä että huonoja käytäntöjä ja esimerkkejä.

School of Natural Resources And
The Environment
Degree Programme in Landscape
management

Author	Kirsti Lehtiranta	Year	2016
Supervisor(s)	Aune Rummukainen		
Commissioned by			
Subject of thesis	The changes in addresses in the mergers of municipalities		
Number of pages	57		

The purpose of this thesis is to study the effects on changes in addresses and registers in mergers of municipalities. It is not possible to have the same street name more than once in a municipality. When mergers happens, it may often lead into the situation that there is a street or road with the same name in several municipality that have to be merged. The solution in such cases is that there will have to change the registers to conform according to the rule mentioned: there is no more than one street or road with the same name in the new municipality.

It is therefore important to start removing such cases where streets and roads with same names would cause confusion in connection with mergers of municipalities. The earlier the better.

To start the examination work, it was necessary to ascertain the requirements that there were imposed to the addresses and different address systems used in Finland and legislations, recommendations and lists of directions connected with addresses. Further, the most important address register in use needed to be worked out – their main features and information content.

In this thesis there is studied the changes made in addresses and registers when Hämeenlinna city made the merger of surrounding municipalities in the year 2009. Based on the experiences drawn from this merger made in Hämeenlinna, an inquiry was planned for twenty municipalities that had made such mergers. The purpose on this inquiry was to find out how changes in addresses and registers had been accomplished in connection with the merger of the municipality.

Based on the replies, it can be stated that the municipalities have been used widely various solutions when talking about changes to addresses and register of names in connection with incorporation situations of municipalities. It have been composed a report of municipalities various custom and tried to put together a list by comparing both good and bad customs and examples.

Key words municipal merger, address, street name, road name

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	8
1.1	Opinnäytetyön tarve.....	8
1.2	Opinnäytetyön tekeminen	8
2	OSOITTEET	11
2.1	Osoitteen vaatimukset	11
2.2	Osoitejärjestelmät	11
2.2.1	Asemakaava-alueiden osoitejärjestelmä.....	11
2.2.2	Haja-asutusalueiden osoitejärjestelmä.....	12
2.2.3	Osoitteet saarissa.....	13
2.3	Katujen ja teiden nimeäminen.....	14
2.4	Osoitteista lainsäädännössä	15
2.5	Osoitteista julkisen hallinnon suosituksissa	15
2.6	Tärkeimmät osoiterekisterit.....	16
2.6.1	Kuntien osoiterekisterit	17
2.6.2	Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä	17
2.6.3	Postin osoitetietojärjestelmä.....	18
2.6.4	Maanmittauslaitoksen maastotietokanta	18
2.6.5	Digiroad tie- ja katutietojärjestelmä	19
2.7	Osoitteiden paikantaminen	20
2.8	Osoitteiden merkitseminen maastoon.....	20
3	KUNTALIITOKSET	23
3.1	Kuntajaon muuttaminen	23
3.2	Yhdistymissopimus ennen kuntaliitosta	24
3.3	Kuntajaon muuttamisesta päättäminen.....	24
4	OSOITE- JA NIMISTÖMUUTOKSET HÄMEENLINNAN KAUPUNGISSA VUODEN 2009 KUNTALIITOKSESSA	27
4.1	Kadun ja tien nimimuutosten tarve Hämeenlinnassa ja valmistautuminen muutoksiin	28
4.2	Menettely osoite- ja nimistömuutoksissa.....	29
4.3	Nimistön muutosten perusteet	30
4.4	Päätökset nimistömuutoksista	33
4.5	Yhteistyö viranomaisten kanssa	33

4.6	Tiedottaminen osoitemuutoksista	33
4.7	Nimikylttien vaihto	34
4.8	Osoitemuutoksessa havaittuja ongelmia.....	35
5	KYSELY OSOITE- JA NIMISTÖMUUTOKSISTA KUNTALIITOKSEN TEHNEILLE KUNNILLE	36
5.1	Kyselyssä esitetyt kysymykset.....	37
5.2	Vastausten käsittelyä ja analysointia	37
5.2.1	Osoite- ja nimistömuutosten valmistelu liitoskunnissa.....	37
5.2.2	Muutettavien katujen tai tien nimien lukumäärä	38
5.2.3	Osoitenumeroiden jatkuvuus kuntien rajoilla	39
5.2.4	Osoitemuutokset saarissa	40
5.2.5	Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa	40
5.2.6	Osoite- ja nimistömuutosten perusteet.....	41
5.2.7	Päätöksentekijä osoite- ja nimistömuutoksista.....	41
5.2.8	Osoite- ja nimistömuutoksista tiedottaminen	42
5.2.9	Kylttien vaihto maastoon	44
6	OSOITEMUUTOKSISTA AIHEUTUNEITA ONGELMIA JA OHJEITA TULEVIIN KUNTALIITOKSIIN	45
6.1	Osoitemuutosten aiheuttamia ongelmia.....	45
6.2	Mitä olisi tehty toisin – ohjeita tuleviin kuntaliitoksiin	46
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	48
7.1	Osoitemuutosten prosessi kuntaliitoksissa	48
7.2	Osoitemuutosten onnistuminen kuntaliitoksissa	48
8	POHDINTAA.....	50
8.1	Osoitemuutokset kuntaliitoksista.....	51
8.2	Osoitetietojen laadun parantuminen	51
8.3	Osoite- ja nimistömuutoksista päättäminen	52
8.4	Osoitemuutosten dokumentointi	52
8.5	Valtakunnallinen yhteinen osoite- ja nimistörekisteri.....	53
	LÄHTEET.....	55

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Asemakaava-alueen tonttijakoon perustuva juokseva osoitenumerointi	12
Kuvio 2. Haja-asutusalueen etäisyyteen perustuva 10-jakoinen osoitenumerointi	13
Kuvio 3. Esimerkkejä saarella olevien kohteiden osoitteista	14
Kuvio 4. Esimerkki Digiroadin tie-elementistä	20
Kuvio 5. Kadunnimikilpi asunto- ja kokoojakaduilla	21
Kuvio 6. Rakennuksen osoitemerkintä taajamassa	22
Kuvio 7. Hämeenlinnan kaupungin uudet rajat liitoksen jälkeen	27
Kuvio 8. Hämeenlinnan Viipurintie	31
Kuvio 9. Lammin Viipurintien muutos osittain Vanhaksi Viipurintieksi	32
Kuvio 10. Lammin Viipurintien muutos osittain Ylinen Viipurintieksi	32
Kuvio 11. Osoitevertailu muutettavasta tiestä Kuopiossa	39
Taulukko 1. Kuntajaon muutokset 2009–2013	25
Taulukko 2. Uuden Hämeenlinna koostumus	28
Taulukko 3. Rantatien nimimuutokset Hämeenlinnan kuntaliitoksessa	29

KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET

GPS-paikannus	Amerikkalainen satelliittipaikannusjärjestelmä, (Global Positioning System)
HE	Hallituksen esitys
JHS	Julkisen hallinnon suositus
MRA	Maankäyttö- ja rakennusasetus
MRL	Maankäyttö- ja rakennuslaki
VRK	Väestörekisterikeskus

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tarve

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää miten kunnat valmistautuvat etukäteen osoitemuutoksiin kuntaliitoksia tehtäessä sekä siihen, miten muutokset on käytännössä toteutettu. Osoitetiedot ovat yksi tärkeimmistä lähtökohdista kaikelle paikannukselle ja sijainnin määrittämiselle Suomessa ja niiden olisi syytä olla oikein, yksiselitteisiä ja selkeitä.

Aiheen tämän opinnäytetyön tekemiseen tekijä sai kuultuaan Hämeenlinnan mittausteknikko Jaana Rahkolan selostusta ja mielipiteitä Hämeenlinnassa vuonna 2009 tehdyn kuuden kunnan kuntaliitoksen aiheuttamista osoite- ja nimistömuutoksista. Rahkolan mukaan muutostyö kaikkine siihen liittyvine toimenpiteineen oli monivaiheinen ja työläs ja osittain jopa sekava prosessi. Tämä herätti ajatuksen, että aiheetta olisi syytä tutkia tarkemmin ja mahdollisesti löytää muutosprosessiin jotain yhtenäisiä toimintatapoja tai ainakin saada aikaan ohjeistusta tuleviin kuntaliitoksiin, joita varmaan tehdään vielä tulevaisuudessakin.

Kuntaliiton mukaan vuodenvaihteessa 2016 toteutui neljä eri kuntaliitosta ja samaan aikaan oli myös käynnissä 13 kuntajakoselvitystä, joissa suurimmassa osassa yhdistymisen mahdolliseksi ajankohdaksi oli sovittu vuosi 2017 eli seuraavan valtuustokauden vaihde.

Vähintäänkin tämän opinnäytetyön tuloksena selvitetty muutosprosessin kaikkien eri vaiheiden huomioinen saattaa olla avuksi tulevaisissa kuntaliitoksissa osoitemuutosten osalta.

1.2 Opinnäytetyön tekeminen

Työn aluksi selvitettiin osoitteille asetetut vaatimukset ja Suomessa käytössä olevat erilaiset osoitejärjestelmät. Aluksi selvitettiin myös minkälaista lainsäädäntöä, suosituksia ja ohjeistuksia osoitteista ja nimistöä on Suomessa nyky-

ään. Lisäksi selvitettiin eniten käytetyt osoiterekisterit Suomessa; niiden ylläpitäjät ja tietosisältö sekä tiedon tuottajat.

Esimerkiksi kuntaliitoksen tehneistä kunnista valikoitui Hämeenlinna, koska siellä on liittynyt useita kuntia yhdellä kertaa yhdeksi Hämeenlinnan kaupungiksi. Hämeenlinnan kokemuksia osoitemuutoksista kuntaliitoksen yhteydessä kartoitettiin syksyn 2015 aikana usealla haastattelulla sähköpostitse ja lisäksi henkilökohtaisilla haastatteluilla puhelimitse ja paikan päällä Hämeenlinnan osoitteista vastaavan mittausteknikko Jaana Rahkolan kanssa.

Hämeenlinnan kokemusten perusteella laadittiin kysely, joka lähetettiin syksyllä 2015 viikon 44 alussa kahteenkymmeneen kuntaliitoksen vuosien 2009–2015 välillä tehneeseen kuntaan sähköpostitse. Kyselyssä oli yhdeksän kysymystä ja lisäksi oli toive, että vastauksen mukana lähetettäisi muutoksesta tehtyjä päätöksiä, tiedotteita tai muuta asiaan liittyvää materiaalia. Kysely lähetettiin kunkin kunnan osoitteista vastaavalle henkilölle. Vastaukset toivottiin neljän viikon kuluessa.

Vastauksia tuli kymmenestä kunnasta ja lähes kaikki olivat liittäneet vastuksiinsa erilaista osoitemuutoksiinsa liittyvää materiaalia kuten päätöksiä, tiedotteita, luetteloita muutoksista ja muuta aiheeseen liittyvää esitysmateriaalia. Lisäksi yhdestä kunnasta ilmoitettiin, ettei heillä ole enää henkilöitä töissä, jotka olivat olleet kuntaliitoksen osoitemuutosten kanssa tekemisissä eivätkä näin ollen vastanneet kyselyyn.

Vastausten ja runsaan oheismateriaalin perusteella ilmeni, että kunnissa on hyvin erilaisia käytäntöjä osoite- ja nimistömuutosten valmistelussa toteutuksessa kuntaliitosten yhteydessä. Esimerkiksi aikatauluina osoite- ja nimistömuutoksiin oli käytetty neljästä kuukaudesta lähes kahteen vuoteen. Toisaalta taas valmistelutyön alkuvaiheen nimistön keräily ja vertailutyö oli lähes samanlaista vertailukunnissa. Samoin nimistömuutosten periaatteena oli käytetty samantyyppisiä kriteerejä.

Vastauksista ilmeni myös, että monesta kunnasta on lähtenyt kuntaliitoksen osoite- ja nimistömuutoksiin osallistunut henkilö tai kaikki henkilöt muualle tai jäänyt eläkkeelle, jolloin tietämystä ei enää ollut. Joissain tapauksissa kyselyyn vastasi kuitenkin joku muu henkilö vähintään lähettämällä asiaan liittyviä päätöksiä tai muuta materiaalia. Myös tämän perusteella tästä opinnäytetyöstä ja sen tuloksista saattaa olla apua mahdollisiin tuleviin kuntaliitoksiin osoitemuutosten osalta.

Opinnäytetyön loppuosassa pohditaan, mitä hyviä ja huonoja käytäntöjä kunnilla on ollut käytössä osoitemuutoksiin liittyen kuntaliitoksissa ja myöskin minkälaisiin ongelmiin on tyypillisimmän törmätty asian yhteydessä. Pohdinnoissa nostetaan myös esiin myös joitain tärkeitä huomioitavia asioita, joita kannattaa ottaa huomioon kuntaliitoksessa osoite- ja nimistömuutosten osalta. Toisaalta on myös poimittu joitain hyviä asioita, joita kuntaliitoksen mukanaan tuoma pakollinen osoiteasioiden läpikäyminen on tuonut tullessaan. Lisäksi pohditaan joitain mahdollisia kehittämiskohteita osoite- ja nimistöasioiden käsittelyyn yleisellä tasolla.

Tämän opinnäytetyön ohjaavana opettajana toimi yliopettaja Aune Rummukainen. Kielenvalvojina toimivat lehtori Tuija Hyvönen suomen kielen osalta ja lehtori Ulla Lajunen-Tuokko englanninkielisen tiivistelmän osalta.

2 OSOITTEET

Osoite on kiinteistön tai rakennuksen sijaintia tarkoittava ilmaisu tai merkintä, jonka muodostaa kadun tai tien nimi, jonka varrella kohde sijaitsee sekä siihen liittyvä osoitenumero, joka ilmaisee tarkemmin kohteen sijainnin kadun tai tien varrella. (Wikipedia 2015)

Osoitetietoja käytetään Suomessa päivittäin yli 20 miljoonaa kertaa. Niitä käyttävät muun muassa viranomaiset, kuljetusyritykset, hätäkeskukset, posti ja kansalaiset. Osoitejärjestelmästä huolehtiminen ja osoitteista päättäminen on katsottu kuntien tehtäväksi, vaikkei siitä olekaan lainsäädännössä kattavasti säädetty. Osoitteita annetaan pääsääntöisesti rakennetuille kiinteistöille ja rakennuksille. Osoitteen tärkein tehtävä on kohteen yksilöiminen siten, että sen voi paikantaa yleisesti ymmärrettävällä tavalla ja sen löytää tarvittaessa nopeasti. (Kuntaliitto 2006, 6, 12, 14).

2.1 Osoitteen vaatimukset

Osoitteen on oltava yksiselitteinen ja kunnan alueella saa olla vain yksi samanlainen osoitenimi. Naapurikunnissa käytössä olevia osoitenimiä tulisi välttää mutta kuntarajan ylittävä katu tai tie voi jatkua samannimisenä yli rajan. Osoitenimen tulisi olla selkeä ja helposti oikein kirjoitettava.

Olisi eduksi, jos osoite liittyisi paikalliseen nimistöön tai paikkaan tai se voitaisi tunnistaa tietylle alueelle kuuluvaksi. Lisäksi osoitteen tulisi noudattaa julkisen hallinnon suosituksia (JHS). (Kuntaliitto 2006, 14).

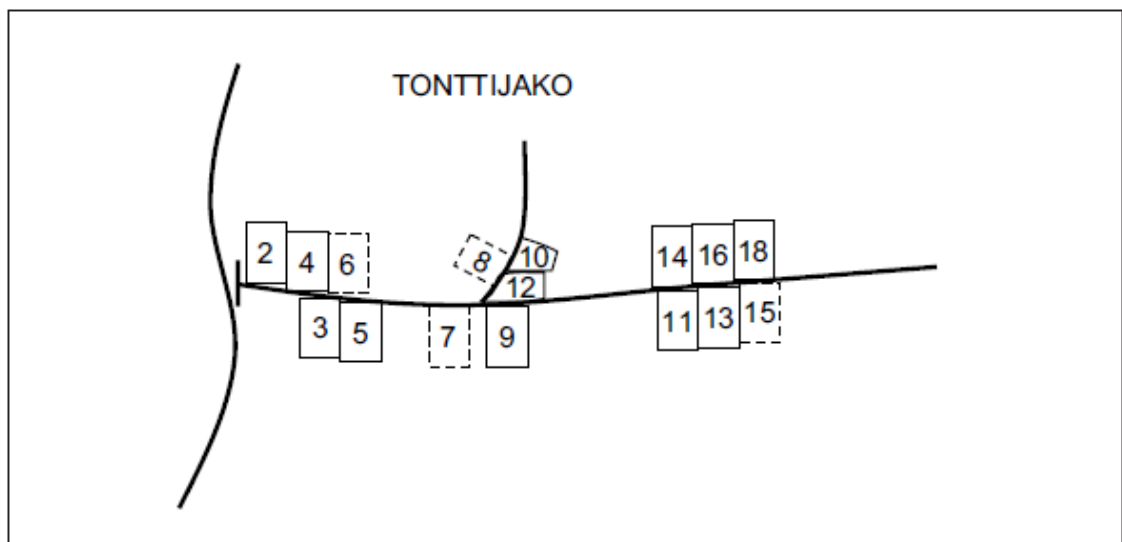
2.2 Osoitejärjestelmät

2.2.1 Asemakaava-alueiden osoitejärjestelmä

Asemakaava-alueilla osoitenumerointi perustuu juoksevaan osoitenumerointiin, jossa jokaiselle rakennuspaikalle annetaan juokseva numero kadun varrelta. Taajamien osoitenumerointi tulisi aloittaa siten, että kadun tai tien alkupiste on

taajaman puoleisessa päässä ja numeroin siten kasvaa taajamasta ulospäin. Kaava-alueilla olisi myös suositeltavaa aloittaa numerointi kokoojakadulta lähtien. (Kuntaliitto 2006, 17).

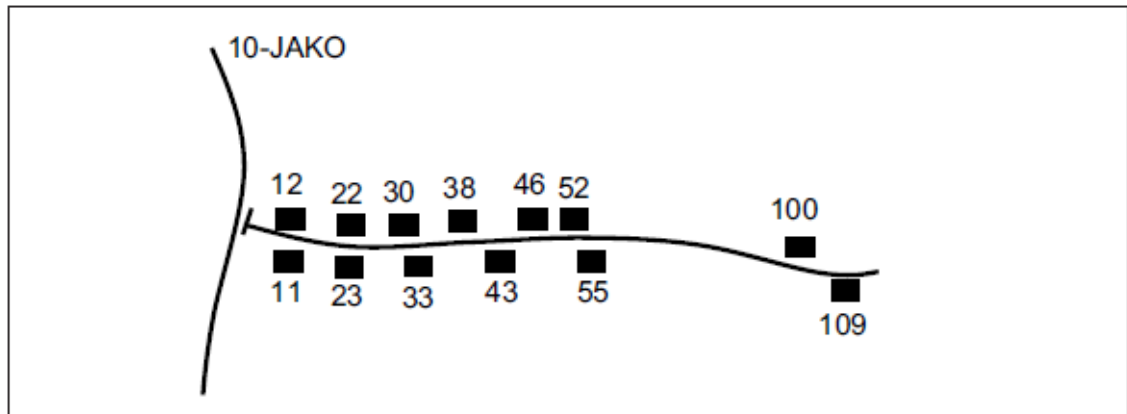
Numeroinnissa käytetään paritonta numeroa kadun tai tien oikealla puolella ja parillista vasemmalla puolella. Niin sanotuilla kulmatonteilla voi olla kaksi osoitetta, mutta suositeltavaa olisi käyttää osoitenimenä sitä katua, jolta tontille kuljetaan. Kuviossa 1 on esitetty asemakaava-alueen tonttijakoon perustuva juokseva osoitenumerointi. (Kuntaliitto 2006, 17).

Kuvio 1. Asemakaava-alueen tonttijakoon perustuva juokseva osoitenumerointi (Kuntaliitto 2006, 26).

2.2.2 Haja-asutusalueiden osoitejärjestelmä

Haja-asutusalueilla osoitenumerointi perustuu etäisyyteen tien alkupisteestä joko 10-jakojärjestelmällä tai 100-jakojärjestelmällä, jolloin osoitenumeroista jätetään pois joko viimeinen tai kaksi viimeistä numeroa. Koko haja-asutusalueen numerointi tulisi olla samassa järjestelmässä. Kuviossa 2 on esitetty haja-asutusalueen etäisyyteen perustuva 10-jakoinen osoitenumerointi. (Kuntaliitto 2006, 24).

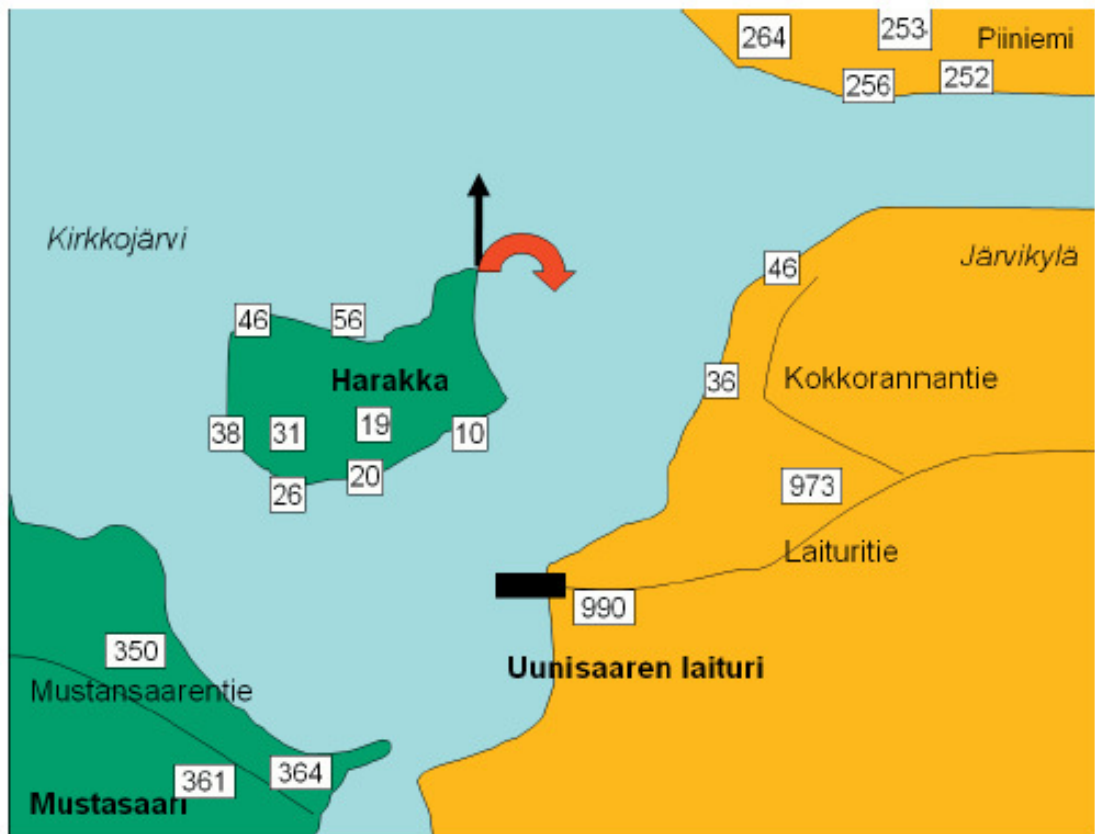
Kuvio 2. Haja-asutusalueen etäisyyteen perustuva 10-jakoinen osoitenumerointi (Kuntaliitto 2006, 27).

2.2.3 Osoitteet saarissa

Osoite saarella muodostuu osoitenimestä ja osoitenumeroista. Osoitenimi voi olla saaren nimi tai tien nimi. Yhden kunnan alueella rakennetuilla saarilla on yksilöivä nimitieto. Jos samannimisiä saaria on useita, voi saaren nimeä tarvittaessa täydentää esimerkiksi kylän tai järven nimellä. (Kuntaliitto 2006, 19).

Jos saarella on rakennuspaikkoja yhdistävä tie, muodostetaan kohteiden osoitteet tavalliseen tapaan tien nimestä ja osoitenumeroista haja-asutusalueilla käytettävän numerojärjestelmän mukaan. Jos yhdistävää tietä ei ole, osoite muodostetaan saaren nimestä ja rantaviivaa pitkin lasketusta 10-jakojärjestelmän mukaisesta osoitenumeroista. (Kuntaliitto 2006, 19).

Numerointi suositellaan tehtäväksi myötä päivään aloittaen saaren pohjoiskärjestä. Jos rakennuspaikka ei rajoitu rantaan, osoite määritellään kohdistamalla rakennuksen sijainti kohtisuoraan rantaviivaan. Kuviossa 3 on esitetty saarissa sijaitsevien kohteiden osoitenumerointi. (Kuntaliitto 2006, 19).

Kuvio 3. Esimerkkejä saarella olevien kohteiden osoitteista (Kuntaliitto 2006, 20).

2.3 Katujen ja teiden nimeäminen

Osoitenimistösuunnittelussa olisi hyvä käyttää nimistöalan asiantuntemusta, paikallista tuntemusta ja hyvää kieltä. Asemakaava-alueiden katujen ja muun nimistön kuten puistojen ja alueiden nimet vahvistetaan asemakaavassa. Haja-asutusalueiden teiden nimeäminen vaihtelee kunnittain yhteistyössä osoite- ja nimistöasioista vastaavien tahojen kesken.

Kunnan nimistötyö kattaa kunnan alueen nimistön tuntemuksen, siihen liittyvän mahdollisen tutkimustoiminnan ja kunnan virallisen nimistön yhtenäisyydestä huolehtimisen. Nimistösuunnittelussa olisi hyvä käyttää hyväksi nimistöalan asiantuntemusta, paikallisten olojen tuntemusta sekä kielellistä asiantuntemusta. (Kuntaliitto 2006, 23).

2.4 Osoitteista lainsäädännössä

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaan asemakaava käsittää muun muassa katujen ja mahdollisten muiden yleisten alueiden nimet. (MRA 895/1999 24.3 §).

Asemakaavassa määrätään kadun ja muun yleisen alueen nimi. Kadun ja muun yleisen alueen nimi voidaan muuttaa myös kunnan erillisellä päätöksellä siten kuin kuntalaissa säädetään kunnan päätöksenteosta. Erillisellä päätöksellä muutettujen tietojen merkitsemisestä kaavaan säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (MRL 132/1999 55.4 §).

Edellä mainittu kadun nimen muutos tuli Maankäyttö- ja rakennuslakiin Hallituksen esityksestä HE 102/2008, jolla pyrittiin sujuvoittamaan kaavoitusmenettelyjä. Hallituksen esityksessä todettiin, että kuntien liittyessä yhteen oli syntyneissä tilanteissa, joissa samassa kunnassa oli useita samannimisiä katuja. Tästä olisi aiheutunut sekaannusta sekä postinkulussa että myös pelastustehtävissä. Aikaisemmin kadulle annettiin nimi asemakaavassa ja sitä voitiin muuttaa vain asemakaavalla. Kaavoitukseen liittyvien, asian laatuun nähden varsin raskaiden menettelyjen ja vaadittavien kartta-aineistojen vuoksi ehdotettiin mahdollistettavaksi kadunnimen muuttaminen myös kunnan kuntalakiin (365/1995) perustavalla erillisellä päätöksellä. (HE 102/2008, 2.10).

Rakennuksen omistajan tulee asettaa kadulta tai muulta liikenneväylältä ja tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan rakennuksen tunnusta ilmaiseva numero tai kirjain sen mukaan kuin kunta on asiasta päättänyt. Osoite-merkinnän tulee opastaa myös hälytys- ja huoltoajoa sekä muuta liikennöimistä kiinteistölle. (MRA 895/1999 84 §).

2.5 Osoitteista julkisen hallinnon suosituksissa

Julkisen hallinnon suosituksissa (JHS) on joitain ohjeita osoitteista ja osoitejärjestelmistä. JHS 106:ssa on suosituksia postiosoitteista. Sen mukaan osoite-

kohde yksilöidään liittämällä kunnan antama numero kadun tai tien nimeen. Postinumero on osoitteeseen liittyvä postin kulkua ohjaava koodi, joka kattaa yhtenäisen maantieteellisen alueen. Postiosoite on osoite, jonka asiakas on ilmoittanut postille ja johon hän haluaa saada postinsa. (JHS 106 2012, 3).

Jakeluosoite voidaan lyhentää, jos osoiterekisteri edellyttää lyhentämistä, esimerkiksi jos rekisterin osoitekenttään ei mahdu koko osoitetta. Tällöin on osoitenumero ja huoneistotunniste säilytettävä kokonaisena eikä lyhentäminen saa sekoittaa aakkosjärjestystä. Ensisijaisesti lyhennetään katu, tie, kuja tai vastaava ja tällöin tulisi saman kadun osoitteissa käyttää samaa lyhennettä. (JHS 106 2012, 4.1.2.6).

JHS 109 sisältää ohjeita huoneiston tunnisteesta osoitteen osana. Jokaisella rakennuksella, jolla on enemmän kuin yksi huoneisto on oltava huoneiston tunniste. Huoneiston tunnisteeseen muodostavat kirjainosa ja numero-osa tai ainakin toinen näistä. Huoneiston tunniste annetaan rakennuslupahakemuksen yhteydessä. (JHS 109 2015, 1).

2.6 Tärkeimmät osoiterekisterit

Julkisen hallinnon suosituksen mukaan osoiterekistereihin, joista luovutetaan tietoja, osoitetiedot merkitään täydellisinä ja lyhentämättöminä. Suositeltavaa olisi sellainen rekisteri, jossa lähiosoitteen osat viedään erillisiin, tarpeeksi pitkiin kenttiin.

Osoitetietojärjestelmässä osoiteyksikkö voi olla jakeluosoite tai lähiosoite, jolla on oma yksiselitteinen tunnus. Osoitetietojärjestelmien keskeinen tavoite on sijainnin määrittely. Sijainnin määrittelyä tarvitaan muun muassa pelastustoiminnassa ja jakelu- ja kuljetusreittien suunnittelussa. (JHS 106 2012, 5.1).

2.6.1 Kuntien osoiterekisterit

Suomen kunnat vastaavat rakennusten ja kiinteistöjen osoitteiden antamisesta. Yleensä osoitejärjestelmää ylläpidetään kuntien rakennusvalvonnan, kaavoituksen ja mittaustoimen yhteistyönä. Kunnassa tulisi olla voimassa olevat päätökset ja ohjeet osoitejärjestelmän ylläpidon hallinnoimisesta ja teknisestä menettelystä. Kunnan johtosäännöissä tulisi olla nimettynä osoiteasioista vastaava lautakunta ja osoiteasioille tulisi nimetä päävastuuhenkilö. (Kuntaliitto 2006, 7, 22).

2.6.2 Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmä

Väestötietojärjestelmä on valtakunnallinen rekisteri, jossa on perustiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakituisesti asuvista ulkomaalaisista. Järjestelmässä on myös tietoa rakennuksista, huoneistoista ja kiinteistöistä. Se on Suomen eniten käytetty perusrekisteri, jota ylläpitävät Väestörekisterikeskus ja maistraatit. Sen tietoja käytetään yhteiskunnan tietohuollossa, esimerkiksi vaalien järjestämisessä, verotuksessa ja tilastoinnissa. (Väestötietojärjestelmä 2015).

Järjestelmään rekisteröidään henkilöistä muun muassa nimi, henkilötunnus ja osoitetiedot. Rakennuksista rekisteröidään muun muassa sijainti, omistaja, käyttötarkoitus ja valmistumisvuosi. Kiinteistöistä rekisteröidään kiinteistötunnuksen lisäksi osoite ja kiinteistöllä sijaitsevat rakennukset. (Väestötietojärjestelmä 2015).

Viranomaisilla, yrityksillä ja yhteisöillä on mahdollisuus saada käyttöönsä järjestelmän tietoja. Ne saavat tietoja asiakasrekistereihinsä päivityksissä ainakin vakinaisista asuinosoitteista ja niissä tapahtuneista muutoksista. (Väestötietojärjestelmä 2015).

2.6.3 Postin osoitetietojärjestelmä

Postin osoitetietojärjestelmää käytetään viestinvälityspalveluihin ja siihen liittyvien palveluiden hoitamiseen eli postilain mukaiseen postitoimintaan, pakettien, tavaralähetysten ja muiden lähetysten ohjaamiseen, välittämiseen ja vastaanottamiseen. Osoitetietojärjestelmässä on vain viestinvälityspalveluissa tarpeellisia tietoja, joita ovat henkilön perustiedot, kuten nimi, henkilötunnus ja kieli, osoite- ja rakennustiedot sekä muut osoitetiedot, kuten esimerkiksi puhelinnumero ja sähköpostiosoite. Henkilötunnuksen avulla erotetaan samannimiset henkilöt toisistaan ja lisäksi sillä varmistetaan järjestelmän luotettavuus ja hallittavuus. Perustiedot ja rakennustiedot posti saa järjestelmäänsä väestörekisteristä. (Posti 2011).

Osoitetiedot posti kerää henkilöiltä itseltään ja lisäksi osoitteita ylläpidetään jakelutoiminnasta ja talo- ja kiinteistöyhtiöiltä saatujen tietojen perusteella. Tiedot uusista osoitteista ja kartta- ja sijaintitietoja posti saa Väestörekisterikeskukselta, kunnilta, tiehallinnolta, Maanmittauslaitokselta ja muilta vastaavilta tahoilta. (Posti 2011).

2.6.4 Maanmittauslaitoksen maastotietokanta

Maastotietokanta on Maanmittauslaitoksen ylläpitämä koko Suomen kattava maastoa kuvaava aineisto. Sen tärkeimpiä kohteita ovat liikenneverkosto, rakennukset, nimistö, hallintorajat, maankäyttö, vesistöt ja korkeussuhteet. Tiestöä ja nimistöä päivitetään jatkuvasti, rakennuksia ja hallintorajoja vuosittain ja muita aineistoja noin 5–10 vuoden välein. Maastotietokanta soveltuu erilaisiin GPS-paikannus- ja reitinhaku-sovelluksiin. Maastotietokanta on avointa aineistoa. (Maanmittauslaitos 2015. Maastotietokanta).

Maastotietokannassa on osaelementtinä tiestö osoitteilla, joka sisältää ajokelpoiset tiet, kadut, kevyen liikenteen väylät, polut, rautatiet, lautat ja lossit. Tiestöstä on tallennettu tien keskiviiva ja luokka. Ominaisuustietoihin on tallennettu teiden ja katujen nimet ja osoitenumerot. Siihen sisältyy myös kuntien virallisten

osoitejärjestelmien mukaisia osoitepisteitä. Osoitenumerot on kiinnitetty tieviivojen solmukohtiin siten, että niihin on sidottu kyseisen kohdan lähimmät osoitenumerot ja muut osoitenumerot lasketaan etäisyyden perusteella. Maastotietokannan tiestö osoitteilla on Suomen tarkin yhtenäinen koko maan kattava aineisto. (Maanmittauslaitos 2015. Maastotietokannan sisältö).

2.6.5 Digiroad tie- ja katutietojärjestelmä

Digiroad on Liikenneviraston ylläpitämä tietojärjestelmä Suomen tie- ja katuverkosta. Tietojärjestelmä sisältää tie- ja katuverkon tarkat sijainnit ja tärkeimmät ominaisuudet noin 493 000 kilometriltä. Se sisältää liikenneverkon keskilinja-geometrian autoille tarkoitetuista tiestöstä, lautta- ja lossiyhteyksistä, rautateistä ja erillisistä kevyen liikenteen väylistä. (Digiroad 2015, 9).

Digiroadin tietolähteinä ovat Maanmittauslaitos, Liikennevirasto, kunnat ja muutamat muut viranomaiset. Järjestelmän geometriatiedot päivitetään neljä kertaa vuodessa Maanmittauslaitoksen Maastotietokannasta. Muut ominaisuustiedot päivittyvät jatkuvasti muiden tietojen ylläpitäjien raportoinnin perusteella. (Digiroad 2015, 9).

Digiroadissa on katu- ja tiekohteilla virallinen suomen- ja ruotsinkielinen nimi. Järjestelmään on mahdollista tallentaa myös vaihtoehtoinen nimi, esimerkiksi Kehä I, Ring I. Järjestelmässä tie-elementillä on ilmoitettu sen ensimmäiset ja viimeiset osoitenumerot oikealla ja vasemmalla puolella tietä. Järjestelmässä ei ole osoitenumeroitten tarkkoja sijainteja. Kuviossa 4 on esimerkki Digiroadin tie-elementistä. (Digiroad 2015).

Kuvio 4. Esimerkki Digiroadin tie-elementistä (Digiroad 2015, 11).

2.7 Osoitteiden paikantaminen

Osoitteelliset tiedot voidaan paikantaa kartalle osoitteen tai muun paikantavan tekijän avulla. Tyypillinen sovellus siihen on geokoodaus, jota varten osoitetieto on oltava tietokantaan vietävässä muodossa. Sen lisäksi käytössä on oltava geometriatiedon sisältävä referenssietokanta, jonka avulla osoitetieto sovitetaan mahdollisimman lähelle oikeaa sijaintia. (PaikkatietoWWW 2015, 49).

2.8 Osoitteiden merkitseminen maastoon

Osoitemerkinnät maastossa opastavat liikennöimistä, hälytys- ja huoltoajoa kiinteistöille. Tiehallinto suunnittelee, sijoittaa ja ylläpitää maanteiden viitoitusta, opastusta ja laitteita. Kunnat suunnittelevat vastaavat opasteet ja laitteet sekä niiden nimikilvet. Yksityistiekunnat sijoittavat omalta osaltaan vastaavat merkin­nät. Kiinteistöjen omistajien vastuulla on sijoittaa ja ylläpitää osoitejärjestelmän mukaisia numerokilpiä. (Kuntaliitto 2006, 31).

Kilvet valmistetaan, sijoitetaan ja tarvittaessa huolletaan siten, että ne ovat hyvin havaittavissa ja luettavissa niin jalkakäytävältä kuin ajoradaltakin. Kilpien tekstien luettavuus toteutuu valitsemalla tekstikoko suosituksen mukaisesti kunkin liikenneväylän ja kadun sallitun ajonopeuden mukaisesti. Kilpeen ei tulisi sijoittaa muita viestejä, kuten nuolia tai mainoksia, koska ne vaikeuttavat havaitsemista. Yleensä katujen nimikilvet sijoitetaan heti jalkakäytävän taakse tai

jos sellaista ei ole, sijoitetaan kilvet pylväisiin, joiden mikään osa ei kuitenkaan ulotu ajoradalle. Kilpi voidaan sijoittaa myös rakennuksen seinään. Kuviossa 5 on esimerkki kadunnimikyltistä asunto- ja kokoojakaduilla. (Kuntaliitto 2006, 33).

Kuvio 5. Kadunnimikilpi asunto- ja kokoojakaduilla (Kuntaliitto 2006, 52).

Kadunnimikilpi asunto- ja kokoojakadulla on suosituksen mukaan 90 millimetriä korkea, jos siinä on yksi rivi tekstiä ja 180 millimetriä korkea, jos siinä on kaksi riviä tekstiä, kuten esimerkiksi kaksikielisissä kunnissa. Tekstityypiksi suositellaan Helvetica Medium pienaakkosia, joissa iso kirjain on 61 millimetriä korkea ja pieni kirjain 45 millimetriä korkea. Pää- ja kokoojakaduilla kilven korkeus on 150-200 millimetriä korkea riippuen kadun ajonopeudesta. Vastaavasti tekstin koko on pienille kirjaimille 60–80 millimetriä korkea ja isoille kirjaimille 80–100 millimetriä korkea. (Kuntaliitto 2006, 52–53).

Kiinteistön tai rakennuksen omistajan vastuulla oleva osoitejärjestelmän mukaisen numeron osoittava kilpi tulee sijoittaa liikenneväylältä tai tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan. Jos rakennuksessa on useampia porrashuoneita, ne merkitään isoin kirjaimin. Osoitenumrokilpi voidaan kiinnittää rakennuksen seinään, ovilamppuun, porttiin, postilaatikkoon, aitaan tai vastaavaan rakenteeseen. Jos rakennus ei ole kadun välittömässä läheisyydessä, voidaan osoitenumero sijoittaa näkyvään paikkaan kiinteistölle johtavan ajoväylän alkupäähän noin 2,1 metrin korkeudelle maasta esimerkiksi erilliseen pylvääseen. Kulmatontilla molemmat osoitenumerot asetetaan näkyville kadun suuntaisesti, jos rakennus on selvästi näkyvillä molemmilta kaduilta. Rakennusten osoitenumerointia maastossa valvovat kuntien rakennusvalvonta- ja pelastusviranomaiset. Kuviossa 6 on esimerkkejä rakennusten osoitemerkinnöistä taajamissa. (Kuntaliitto 2006, 35).

Kuvio 6. Rakennuksen osoitemerkintä taajamassa (Kuntaliitto 2006, 56).

3 KUNTALIITOKSET

Suomen perustuslain mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. (Perustuslaki 731/1999 11:121.1 §).

Vuonna 2009 säädetyin kuntarakennelain mukaan Suomi jakaantuu kuntiin asukkaiden itsehallintoa, palvelujen järjestämistä ja yleistä hallintoa varten. Lain mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteelta toimiva kunta. Tavoitteena on muodostaa kunta siten, että se muodostuu esimerkiksi työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta. Näistä tavoitteista johtuen tehdään kuntien yhdistymisiä. (Kuntarakennelaki 1698/2009 1:1.1–2 § ja 2 §).

3.1 Kuntajaon muuttaminen

Kuntajaon muuttaminen tarkoittaa kuntien yhdistymistä tai kunnan osan siirtämistä toiseen kuntaan. Kuntien yhdistymisen voi tehdä kolmella eri tavalla. Ensimmäinen tapa on se, että yksi tai useampi kunta lakkaa ja yhdistyy sitten olemassa olevaan kuntaan. Toinen tapa on se, että kaikki yhdistyvät kunnat lakkaavat ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta. Kolmas tapa on se, että kunnan alue jaetaan kahden tai useamman kunnan kesken siten, että jaettava kunta lakkaa. (Kuntarakennelaki 1698/2009 1:3.1 §).

Kunnan on muodostuttava yhdestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden. Kuntajaon muuttamisen edellytyksiä arvioidaan myös alueen tulevan kehityksen kannalta. Kuntajakoa muutettaessa tulisi pyrkiä kielellisesti yhteensopiviin alueisiin. Esityksen kuntien yhdistymisestä tekevät muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustot yhdessä. Yhdistymisesityksen valmistelussa kunkin kunnan on huolehdittava asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. (Kuntarakennelaki 1698/2009 1:4.2,4 §, 2:5.1 § ja 2:6.2 §).

3.2 Yhdistymissopimus ennen kuntaliitosta

Kunnat tekevät kuntien yhdistymisestä yhdistymissopimuksen, jossa sovitaan ainakin edellä mainitusta toteuttamistavasta ja ajankohdasta, uuden kunnan hallinnon järjestämisestä, kunnan uudesta nimestä, yhdistyvien kuntien kunnanjohtajien asemasta uudessa kunnassa ja uuden kunnan talouden hoidon yleisistä periaatteista. Kaksikielisissä kunnissa on sovittava myös periaatteista, joiden mukaan uuden kunnan palvelut ja hallinto järjestetään asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi. Jos kunnalle annetaan yhdistymisessä nimi, joka ei ole ollut aiemmin kunnan nimenä, on ennen yhdistymissopimuksen hyväksymistä hankittava Kotimaisten kielten keskuksen lausunto. (Kuntarakennelaki 1698/2009 2:8.1–2,4 §).

Yhdistyvien kuntien valtuustot valitsevat sovitulla tavalla yhdistymishallituksen, joka vastaa yhdistymissopimuksen toimeenpanosta ja huolehtii uuden kunnan toiminnan ja hallinnon järjestämisen valmistelusta. Yhdistymishallituksen toimikausi päättyy, kun uuden kunnan kunnanhallitus on valittu. (Kuntarakennelaki 1698/2009 2:10.1–2 §).

3.3 Kuntajaon muuttamisesta päättäminen

Kuntajaon muuttamisesta päättää Valtioneuvosto yhdistyvien kuntien valtuustojen yhteisestä esityksestä. Kuntien esitys voidaan hylätä, jos se ei täytä säädettyjä kuntajaon muuttamisen edellytyksiä. Kuntajaon muuttamisesta on tehtävä päätös ennen muutoksen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppua. Kuntajaon muutos tulee voimaan kalenterivuoden alusta. (Kuntarakennelaki 1698/2009 5:18. §, 5:21.1 § ja 5:22.1).

Suomessa on toteutunut vuosina 2007–2015 Kuntaliiton mukaan 71 kuntaliitosta. Tänä aikana kuntien lukumäärä on vähentynyt 114:llä eli noin neljänneksellä. Seuraavassa taulukossa on kaikki vuosina 2009–2013 Suomessa tehdyt kuntaliitokset. (Kuntaliitos 2015).

Taulukko 1: Kuntajaon muutokset 2009–2013 (Kuntaliitos 2015).

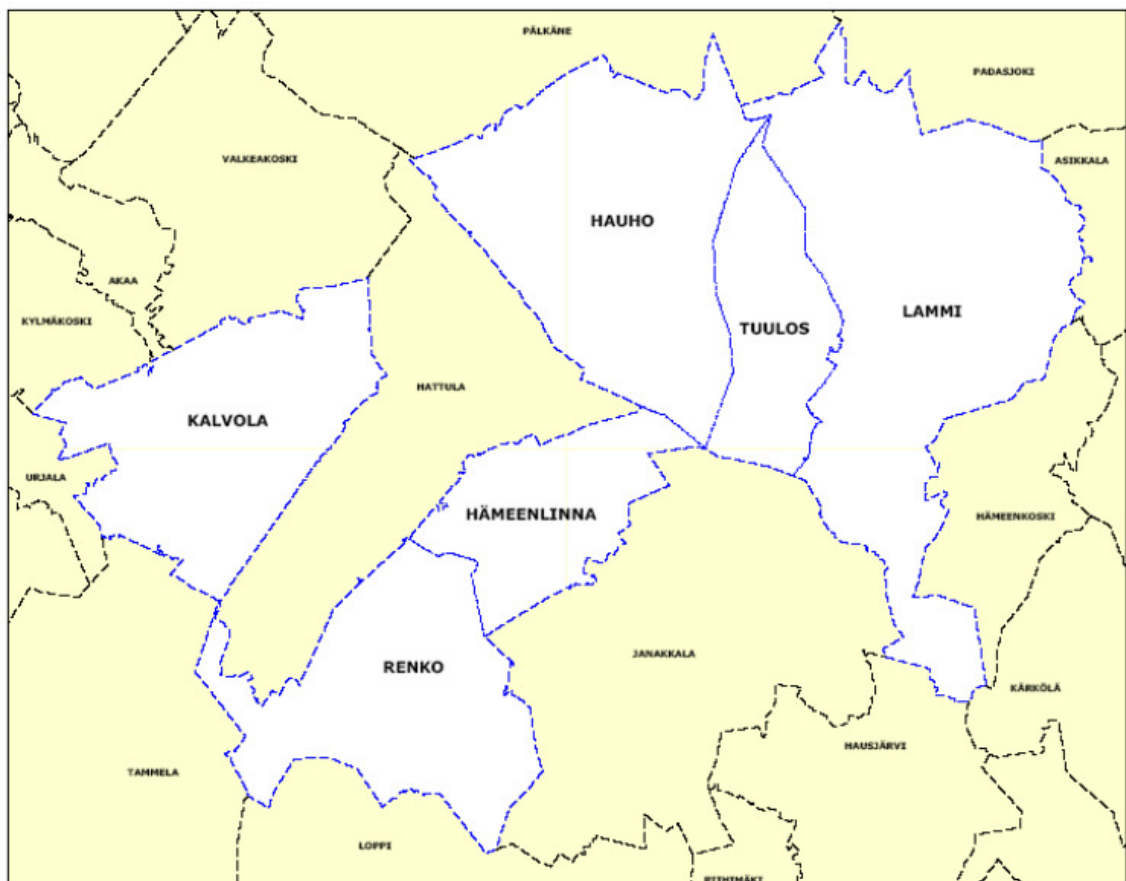
Vuosi	Kunnat	Mihin liittyivät tai uuden kunnan nimi
2009	Alajärvi ja Lehtimäki	Alajärvi
	Eura ja Kiukainen	Eura
	Huittinen ja Vampula	Huittinen
	Hämeenlinna, Hauho, Kalvola, Lammi, Renko ja Tuulos	Hämeenlinna
	Joensuu, Eno ja Pyhäselkä	Joensuu
	Jyväskylä ja Jyväskylän maalaiskunta	Jyväskylä
	Jyväskylä ja Korpilahti	Jyväskylä
	Jämsä ja Jämsänkoski	Jämsä
	Kaarina ja Piikkiö	Kaarina
	Kauhava, Alahärmä, Ylihärmä ja Korttesjärvi	Kauhava
	Dragsfjärd, Kemiö ja Västanfjärd	Kemiönsaari
	Kokkola, Lohtaja, Ullava, Kälviä	Kokkola
	Kouvola, Anjalankoski, Kuusankoski, Valkeala, Jaala ja Elimäki	Kouvola
	Kurikka ja Jurva	Kurikka
	Lappeenranta ja Joutseno	Lappeenranta
	Lohja ja Sammatti	Lohja
	Loimaa, Alastaro ja Mellilä	Loimaa
	Houtskari, Iniö, Korppoo, Nauvo ja Parainen	Länsi-Turunmaa
	Masku, Lemu ja Askainen	Masku
	Mänttä ja Vilppula	Mänttä-Vilppula
	Naantali, Rymättylä, Merimasku ja Velkua	Naantali
	Oulu ja Ylikiminki	Oulu
	Pöytyä ja Yläne	Pöytyä
	Karjaa, Pohja ja Tammisaari	Raasepori
	Rauma ja Lappi	Rauma
	Rusko ja Vahto	Rusko
	Pyлкönmäki ja Saarijärvi	Saarijärvi
Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Perniö, Pertteli, Salo, Suomusjärvi ja Särkisalo	Salo	
Vammala, Äetsä ja Mouhijärvi	Sastamala	
Savonlinna ja Savonranta	Savonlinna	
Seinäjoki, Nurmo ja Ylistaro	Seinäjoki	
Kestilä, Piippola, Pulkvila ja Rantsila	Siikalatva	
Ylöjärvi ja Kuru	Ylöjärvi	
2010	Kalajoki ja Himanka	Kalajoki
	Lappeenranta ja Ylämaa	Lappeenranta
	Pori ja Noormarkku	Pori

	Loviisa, Pernaja, Liljendal, Ruotsinpyhtää	Loviisa
2011	Kuopio ja Karttula	Kuopio
	Kangasala ja Kuhmalampi	Kangasala
	Akaa ja Kylmäkoski	Akaa
	Vöyri-Maksamaa ja Oravainen	Vöyri
	Orimattila-Artjärvi	Orimattila
	Lapinlahti-Varpaisjärvi	Lapinlahti
2012		
2013	Oulu-Haukipudas-Kiiminki-Oulunsalo-Yli-Ii	Oulu
	Mikkeli-Ristiina-Suomenniemi	Mikkeli
	Lohja-Karjalohja	Lohja
	Lohja-Nummi-Pusula	Lohja
	Savonlinna-Kerimäki-Punkaharju	Savonlinna
	Kuopio-Nilsä	Kuopio
	Vaasa-Vähäkyrö	Vaasa
	Sastamala-Kiikoinen	Sastamala
	Raahe-Vihanti	Raahe
	Alavus-Töysä	Alavus
	Kitee-Kesälahti	Kitee

4 OSOITE- JA NIMISTÖMUUTOKSET HÄMEENLINNAN KAUPUNGISSA VUODEN 2009 KUNTALIITOKSESSA

Vuoden 2009 alussa Hauho, Hämeenlinna, Kalvola, Lammi, Renko ja Tuulos yhdistyivät yhdeksi kaupungiksi, jonka nimeksi tuli Hämeenlinna. Kaupungin pinta-ala kasvoi yli kymmenkertaiseksi ja asukasluku on noin 66 000. Kuntaliitoksen kautta syntyneen kaupungin nimeksi tuli Hämeenlinna. (Kaupunki-info 2015)

Kuviossa 7 on esitetty Hämeenlinnan kaupungin uudet rajat kuntaliitoksen jälkeen.

Kuvio 7. Hämeenlinnan kaupungin uudet rajat liitoksen jälkeen (Rahkola 2015).

Seuraavassa taulukossa on Hämeenlinnan kuntaliitoksessa yhdistyneiden kuntien asukasluvut 31.12.2008, pinta-alat ja väestötiheys.

Taulukko 2. Uuden Hämeenlinnan koostumus (Hämeenlinnan Maaseutuohjelma 2015, 5).

Kunta	Väkiluku	Maapinta-ala	Väestötiheys	Vesipinta-ala	Pinta-ala
Hauho	3934	354,53 km ²	11,1 as/km ²	88,84 km ²	443,37 km ²
Hämeenlinna	49066	166,5 km ²	294,69 as/km ²	18,22 km ²	184,72 km ²
Kalvola	3587	300,54 km ²	11,94 as/km ²	37,66 km ²	338,2 km ²
Lammi	5530	537,54 km ²	10,29 as/km ²	73,69 km ²	611,23 km ²
Renko	2365	278,53 km ²	8,49 as/km ²	12,32 km ²	290,85 km ²
Tuulos	1643	157,86 km ²	10,41 as/km ²	13,44 km ²	171,3 km ²
Uusi Hämeenlinna	66125	1795,5 km²	36,83 as/km²	244,17 km²	2039,67 km²

4.1 Kadun ja tien nimimuutosten tarve Hämeenlinnassa ja valmistautuminen muutoksiin

Hämeenlinnan kuntaliitokseen liittyvä osoite- ja nimistöselvittely aloitettiin, kesällä 2008 eli noin puoli vuotta ennen kuntaliitosta. Päällekkäisten kadun- ja tien nimien kartoitus aloitettiin tekemällä listaukset kunkin liittyvän kunnan rakennus- ja huoneistorekisteristä. Mukaan otettiin liittyvien kuntien lisäksi myös Janakkala ja Hattula varautuen siten siihen, että kyseiset kunnat liittyvät mahdollisesti myöhemmin Hämeenlinnaan. Näin ollen mahdollisten tulevien kuntaliitosten osoite- ja nimistömuutokset olisivat jo tiedossa etukäteen. (Rahkola 2015).

Rakennus- ja huoneistorekisteristä tehtyjen listausten mukaan osoitteissa oli paljon puutteita, jotka johtuivat osittain ainakin Väestörekisterikeskuksen tallentamista osoitteista. Osoitteenkenttään oli esimerkiksi tallennettu sinne kuulumattomia asioita, kuten osoitenumero. Lisäksi paljastui paljon kirjoitusvirheitä tai poikkeavia kirjoitusasuja samalle nimelle. Esimerkiksi sanan genetiivimuodon n-kirjain tai sen puuttuminen aiheutti paljon tulkintoja. Oikeaa kirjoitusasua selvitetiin monesta eri paikasta, kuten painetuista kartoista ja joskus jopa käymällä paikan päällä katsomassa miten kyltissä on kirjoitettu. Varsinkin pienemmissä liittyvissä kunnissa oli paljon eroavaisuuksia kirjoitusasuissa. (Rahkola 2015).

Selvitettäväksi tuli noin 5000 kadun ja tien nimeä, joista löytyi 430 päällekkäistä nimeä. Asemakaava-alueilla oli yli 200 päällekkäistä kadun nimeä, joista 35 samannimistä oli 3–4 eri kunnassa. Niistä 63 kappaletta oli Hämeenlinnan asemakaava-alueella. Yleisimmät kadun nimet olivat Koivukuja, Myllytie ja Rantatie. Esimerkiksi Rantatie oli viidessä liittyvässä kunnassa ja Hauholla jopa kahdessa eri paikassa. Taulukossa 3 on esimerkki samannimisestä tiennimestä useammassa liittyvässä kunnassa ja uusi nimi sen tilalle. (Rahkola 2015).

Taulukko 3. Rantatien nimimuutokset Hämeenlinnan kuntaliitoksessa (Rahkola 2015).

Kunta	Vanha nimi	Uusi nimi
Hauho	Rantatie 14700 (postinumeroalue) Rantatie 14680 (postinumeroalue)	Vuorenselänranta Hauhonseläntie
Hämeenlinna	Rantatie	Rantatie
Kalvola	Rantatie	Eteläranta
Lammi	Rantatie	Rantakalliontie
Tuulos	Rantatie	Rantahovintie

Myös kuntarajojen ylittävät tiet jouduttiin selvittämään ja sovittelemaan. Jos tie jatkui samannimisenä yli kuntarajan, mutta numerointi oli aloitettu kummassakin omalta puolelta, jouduttiin numerointi uusimaan. Joissain tapauksissa taas muutettiin jompaa kumpaa nimeä. (Rahkola 2015).

Päällekkäisten kadun ja tien nimien olemassaolo aiheutti noin 250 kadun nimen muutosta ja sen johdosta tehtiin noin 20 asemakaavan muutosta Hämeenlinnan kaupungin alueella. Yksittäisiä osoitteita oli yli 50 300 kappaletta, joista noin 2000 kiinteistön osoite muutettiin. (Rahkola 2015).

4.2 Menettely osoite- ja nimistömuutoksissa

Jokaisessa liittyvässä kunnassa oli oma aluetoimikunta, joka kävi läpi muutettavia kohteita ja teki ehdotuksia uusiksi nimiksi. Aluetoimikunnissa oli mukana kunkin kunnan valitsema paikallisen tiedon asiantuntijoita. Joissain kunnissa oli

myös aktiivisia asukkaita, jotka osallistuivat aluetoimikuntien työhön muun muassa paikallishistorian ja paikannimistön mukaisilla nimiehdotuksilla. (Rahkola 2015).

Aluetoimikunnat kokoontuivat muutaman kerran yhteisessä nimitoimikunnassa, jossa oli jäseniä jokaisesta liitoskunnasta, yhteensä 19 jäsentä. Nimitoimikunnassa käytiin läpi nimiehdotuksia ja hyväksyttiin sopivia uusia nimiä. (Rahkola 2015).

Kadun ja teiden nimien muutoksessa oli kuntalaisten kuuleminen ja avoimuus tärkeässä asemassa. Nimistöksi ehdotettiin vanhoja paikan nimiä ja vanhoja tilojen nimiä. Sukunimiä ja esimerkiksi vanhaan kunnan nimeen viittaavaa nimeä pyrittiin välttämään. Tällainen vältettävä muoto olisi esimerkiksi ”Lammin Myllytie”. (Rahkola 2015).

4.3 Nimistön muutosten perusteet

Nimistömuutokset tehtiin sen mukaan, että katu tai tie, jonka varrella oli eniten asukkaita, sai pitää nimensä. Toisaalta jos kadun tai tien varressa oli yrityksiä, se sai pitää nimensä, vaikka samannimisellä olisi jossain muussa liittyvässä kunnassa asukkaita. Esimerkiksi Lammilla ja Hämeenlinnassa oli Viipurintie. Hämeenlinnassa sen varrella oli useita kerrostaloja ja Lammilla useita yrityksiä. Tässä tapauksessa kumpaakaan ei haluttu muuttaa ja kiista kesti noin kaksi vuotta. Hämeenlinna Viipurintie sai pitää nimensä ja Lammilla ollut Viipurintie jaettiin kahteen osaan: Vanha Viipurintie ja Ylinen Viipurintie. Kuvioissa 8–10 on Viipurintien nimimuutokset esitettynä Hämeenlinnan opaskartalla. (Rahkola 2015).

Kuvio 8. Hämeenlinnan Viipurintie (Hämeenlinnan karttapalvelu 2015).

Lammilla Viipurintien nimi muutettiin kahdeksi erinimiseksi tieksi, koska ei päästy yksimielisyyteen muuten uudesta nimestä. Kuvioissa 8 ja 9 on esitetty Lammien Viipurintien muutokset Hämeenlinnan opaskartalla. (Rahkola 2015).

Kuvio 9. Lammin Viipurintien muutos osittain Vanhaksi Viipurintieksi (Hämeenlinnan karttapalvelu 2015).

Kuvio 10. Lammin Viipurintien muutos osittain Ylinen Viipurintieksi (Hämeenlinnan karttapalvelu 2015).

4.4 Päätökset nimistömuutoksista

Jokaisessa Hämeenlinnan kaupunkiin liittyvässä kunnassa tehtiin ensin omat päätökset muuttuvista kadun- ja tiennimistä. (Rahkola 2015).

Esimerkiksi Tuuloksessa päätös muutoksista tehtiin 14.10.2008 (311 §) kunnanhallituksessa. Päätöksen mukaan nimiä on arvioitu monesta näkökulmasta, kuten kadun merkittävyys ja pituus, asukkaiden lukumäärä, kadun varren yritystoiminta, paikallis- ja kulttuurihistoria, maantiede ja luonto. Tärkeimpinä kriteereinä pidettiin omaleimaisuutta ja paikallisuutta, joiden avulla uuteen kuntaan jäisi elämään muistoja vanhojen kuntien historiasta. Tuuloksessa jouduttiin muuttamaan 30 kadun- tai tiennimeä. Tuuloksen kunnanhallitus hyväksyi ehdotetut muutokset yksimielisesti. (Tuuloksen kunta 2008).

Hämeenlinnan kaupunginvaltuusto teki 15.12.2008 (22 §) päätöksen, jolla se hyväksyi päällekkäisten kadun- ja tiennimien muutokset uudessa Hämeenlinnassa. Päätöksen mukaan kadun ja tien nimistössä on painotettu kunkin alueen paikallishistoriaa sekä kuntalaisten esityksiä. (Hämeenlinnan kaupunki 2008).

4.5 Yhteistyö viranomaisten kanssa

Yhteistyötä ei juurikaan tehty muiden viranomaisten kanssa. Postin kanssa oli jonkin verran yhteistyötä, lähinnä postinumeroalueiden osalta. Lisäksi posti antoi käyttöön jotain osoitemateriaalia.

Postitoimipaikkojen nimet päätettiin säilyttää ennallaan, eikä muuttaa niitä kaikkia Hämeenlinnaksi. Tämä asia koettiin asukkaiden ja muiden osalta positiivisena. (Rahkola 2015).

4.6 Tiedottaminen osoitemuutoksista

Osoitemuutoksista ei järjestetty lainkaan yleisötilaisuuksia. Ensimmäinen tiedote, jonka asianosaiset saivat osoitemuutoksista, oli 30.12.2008 Hämeen sano-

missa julkaistu Hämeenlinnan kaupunginvaltuuston 15.12.2008 tekemä päätös päällekkäisten kadun- ja tiennimien muutoksista uudessa Hämeenlinnassa. Lehtiartikkelissa oli julkaistu päätöksen mukaiset listaukset kunnittain siten, että listassa oli vanha nimi ja uusi nimi. (Rahkola 2015).

Lehtijutun julkaisun jälkeen alkoi Hämeenlinnan osoitevastaavan mittausteknikko Jaana Rahkolan puhelin soimaan ja palautetta tulikin noin puoli vuotta runsaasti. Heti tammikuun 2009 alussa aloitettiin osoitemuutoksista ilmoittavien kirjeiden postitus asukkaille ja muille asianosaisille. (Rahkola 2015).

Postille ja vesilaitokselle toimitettiin kaupunginvaltuuston tekemä päätös kadun- ja tiennimien muutoksista. Väestörekisterikeskukselle toimitettiin excel-listaus muuttuneista kadun- ja tiennimistä. Väestörekisterikeskus tallensi muutokset omaan järjestelmäänsä käsin syöttämällä, joka aiheutti joitain kirjoitusvirheitä. (Rahkola 2015).

Vapaa-ajan asukkaille ei tiedotettu muutoksesta ollenkaan, vaan he ovat saaneet muutoksen selville oman aktiivisuutensa mukaan. (Rahkola 2015.)

4.7 Nimikylttien vaihto

Nimikylttien vaihto aloitettiin kaupungin toimesta syksyllä 2008. Vaihtaminen saatiin suurelta osalta valmiiksi vasta kevään 2009 aikana, jolloin uudet nimet olivat jo käytössä.

Muuttuneiden osoitenumeroiden osalta numerokylttien hankkiminen ja vaihtaminen jäi asukkaiden ja muiden asianosaisten omalla kustannuksella tehtäväksi. (Rahkola 2015).

4.8 Osoitemuutoksessa havaittuja ongelmia

Muutoksesta tuli paljon protestointia asukkailta, osin varmaan huonon tiedottamisen takia. Paljon protestoitiin myös vanhoista asioista, joita vanha liittyvä kunta ei ollut saanut hoidettua kuntoon aikanaan. (Rahkola 2015).

Muutosten takia sattui myös tapauksia, joissa esimerkiksi ambulanssi meni aivan väärään paikkaan puutteellisten tietojen perusteella. (Rahkola 2015).

Vielä vuonna 2015 on löytynyt joitain yksittäisiä päällekkäisiä nimiä lähinnä vapaa-ajan asuntojen osalta. Näitä on sitten muutettu sitä mukaa kuin on löytynyt. (Rahkola 2015).

5 KYSELY OSOITE- JA NIMISTÖMUUTOKSISTA KUNTALIITOKSEN TEHNEILLE KUNNILLE

Hämeenlinnan kuntaliitoksen osoitemuutosprosessin perusteella tehtiin kysely, joka lähetettiin kahdellekymmenelle kuntaliitoksen vuosien 2009 ja 2015 välillä tehneelle kunnalle. Kysely toteutettiin sähköpostilla kunkin kunnan osoitteesta vastaavalle henkilölle, jonka toivottiin ohjaavan kyselyn eteenpäin, jos hän ei osannut vastata siihen. Kysely lähetettiin maanantaina 26.10.2015 ja vastaukset toivottiin viimeistään perjantaina 20.11.2015. Kymmenen kuntaa vastasi kyselyyn määräaikaan mennessä, joten vastausprosentti oli 50 %, jota voidaan pitää melko hyvänä.

Vastausten mukana jokainen kunta lähetti lisäksi erilaista aineistoa liittyen tehtyihin osoite- ja nimistömuutoksiin, kuten päätöksiä, tiedotteita ja luetteloita muutettavista kohteista. Joistakin kunnista tuli pelkästään liitteenä aineistoa, koska ei ollut enää yhtään henkilöä, joka oli aikaan ollut mukana osoitemuutosprosessissa. Yhdestä kunnasta vastattiin vain, että työntekijät, jotka osallistuivat kuntaliitoksen aiheuttamiin osoitemuutosasioihin, ovat lähteneet kunnasta muualle ja tästä syystä ei sieltä saatu vastauksia.

Kyselyyn vastasivat seuraavat kunnat:

- Jyväskylä
- Kokkola
- Kuopio
- Lieto
- Mikkeli
- Naantali
- Oulu
- Sastamala
- Seinäjoki
- Ylöjärvi.

5.1 Kyselyssä esitetyt kysymykset

Kyselyssä esitettiin seuraavat kysymykset:

1. Missä vaiheessa osoite- ja nimistömuutosten valmistelu aloitettiin kunnassanne ennen kuntaliitosta?
2. Kuinka monta kadun tai tien nimeä jouduttiin muuttamaan?
3. Oliko ongelmia osoitenumeroinnin jatkuvuuksissa kuntien rajoilla, minkälaisia?
4. Millä perusteella nimistöä muutettiin kunnassanne (esim. asukkaiden määrä tms.)?
5. Kuka tai mikä toimitus teki päätöksen muutoksista?
 - a. Onko mahdollista saada päätös?
6. Miten tiedotus hoidettiin?
 - a. asukkaille ja yrityksille, joiden osoite muuttui?
 - b. viranomaisille ja muille tahoille, kenelle?
7. Missä vaiheessa kyltit vaihdettiin maastoon?
8. Aiheutuiko muutoksesta ongelmia / minkälaisia?
9. Mitä tekisitte nyt toisin (ohjeena tuleviin kuntaliitoksiin)?

5.2 Vastausten käsittelyä ja analysointia

Seuraavaksi käsitellään ja analysoidaan kyselystä saatuja vastauksia tehden niistä yhteenvetoja, tilastoja sekä myöskin nostamalla niistä esiin kunnissa olevia erilaisia käytäntöjä osoite- ja nimistömuutoksissa kuntaliitostilanteissa. Tekstiin on poimittu tietoa suoraan annetuista vastauksista sekä lisäksi mukana tulleista materiaaleista on poimittu mukaan erilaisia asioita. Joihinkin kysymyksiin on myös otettu suoria lainauksia vastauksista.

5.2.1 Osoite- ja nimistömuutosten valmistelu liitoskunnissa

Osoitemuutosten valmistelu ennen kuntaliitosta aloitettiin kyselykunnissa keskimäärin noin kymmenen kuukautta ennen varsinaisen kuntaliitoksen toteutu-

mista. Lyhimmillään valmisteluun käytettiin neljä kuukautta ja pisimmillään siihen käytettiin lähes kaksi vuotta.

Valmistelutyö kunnissa aloitettiin selvittämällä samannimiset katujen ja teiden nimet. Vertailun pohjaksi käytettiin tyypillisimmillään kuntien omia osoiterekistereitä, rakennus- ja huoneistorekisterin tietoja ja VRK:lta saatuja aineistoja. Työn yhteydessä selvitettiin tyypillisesti osoitenumeroiden määriä, kuinka monta ympärivuotista asuntoa, loma-asuntoa tai yritystä sijaitsee muutettavalla kadulla tai tiellä. Useassa kunnassa selvitettiin samalla myös samankaltaiset tienimet, kuten esimerkiksi Ahmatie – Ahmantie, joita sitten muutettiin myös selvyiden vuoksi.

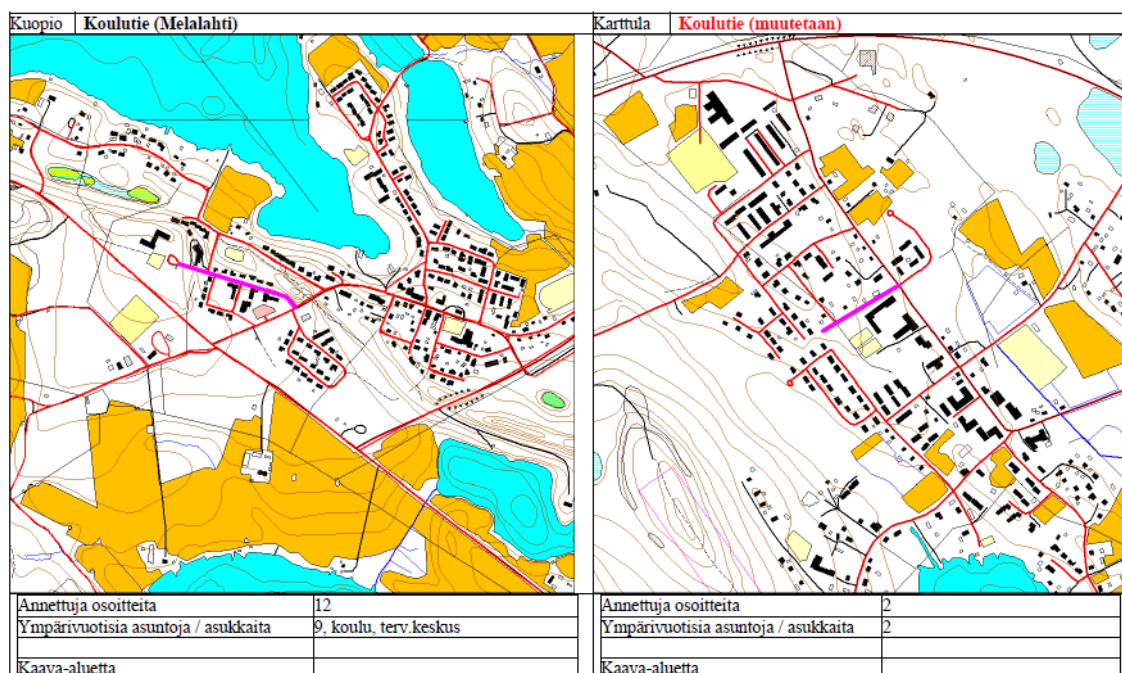
Valmistelutyöhön oli useimmiten perustettu erilaisia työryhmiä siten, että jokaisessa liittyvässä kunnassa oli oma työryhmänsä tai siten, että oli yksi yhteinen työryhmä, jossa oli jäseniä jokaisesta liittyvästä kunnasta. Usein työryhmissä oli edustajia myös muista kuin liittyvistä kunnista kuten esimerkiksi hätäkeskuksesta tai paikallisesta pelastuslaitoksesta, postista tai naapurikunnista, jotka eivät ole liitoksessa mukana. Valmistelutyö tehtiin useassa kunnassa erillisenä projektina.

Esimerkiksi Oulussa uuden nimistön yhteensovittamista varten perustettiin noin kaksi vuotta ennen kuntaliitosta projekti ja työryhmä, jossa oli edustajia jokaisesta liitoskunnasta ja lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun hätäkeskuksista ja Itella Posti Oy:stä. Työryhmä teki esitykset uusiksi nimiksi, mutta varsinainen valmistelu eli nimien keksiminen tehtiin jokaisen kunnan omassa ydinryhmässä. Projektin tavoitteena oli kartoittaa saman nimiset tie- ja katunimet. (Uuden Oulun nimistön yhteensovittaminen).

5.2.2 Muutettavien katujen tai tien nimien lukumäärä

Keskimäärin kunnissa jouduttiin muuttamaan noin 115 kadun tai tien nimeä kuntaliitoksen yhteydessä. Enimmillään muutettavia nimiä oli noin 415 kappaletta ja vähimmillään noin 20 kappaletta. Joissain kunnissa oli tehty useamman kerran

kuntaliitos, mutta tähän keskimääräiseen lukumäärään on otettu niissä tapauksissa viimeksi toteutettu kuntaliitos. Joissain kunnissa oli myös tarkistuksen jälkeen löytynyt nimiä, joita jouduttiin sitten muuttamaan jälkikäteen erillisillä päätöksillä. Lisäksi työn yhteydessä löytyi teitä, joilla ei ollut vielä ollenkaan nimeä ja jotka siis nimettiin tässä yhteydessä. Esimerkiksi Ylöjärven kuntaliitoksen yhteydessä löytyi 60 tällaista tietä.

Kuvio 11. Osoitevertailu muutettavasta tiestä kartalla Kuopiossa (Eskelinen 2015).

5.2.3 Osoitenumeroiden jatkuvuus kuntien rajoilla

Osoitenumeroiden jatkuvuuksissa kuntien rajoilla ilmeni monenlaisia ongelmia. Yksi ongelma liittyi tien nimen vaihtumiseen kuntien rajoilla. Näitä teitä nimettiin valinnan mukaan yhtenäisellä nimellä ja numeroitiin yhteneväisesti. Toisaalta ongelmana useassa tapauksessa oli myös se, että oli samanniminen tie kummassakin liittyvässä kunnassa kuntarajan ylittäen, mutta molemmat olivat aloittaneet osoitenumeroinnin omasta päästään. Tällaisissa tapauksessa numerointi muutettiin yleisesti siinä kunnassa, jossa oli vähemmän osoitekohteita käytössä.

Ongelmia ilmeni myös siinä, että liittyvissä kunnissa oli ollut osoitenumerointi eri puolilla tietä aikaisemmin: toisella oli parilliset oikealla ja toisella vasemmalla ja niitä jouduttiin sovittamaan eli numeroimaan uudelleen toisen liittyvän kunnan osoitteet. Joissain liittyvissä kunnissa oli käytössä kuntarajan ylittävällä tiellä eri osoitenumerointijärjestelmä siten, että toisella puolella rajaa oli käytössä 10-jakojärjestelmä ja toisella puolella 100-jakojärjestelmä.

5.2.4 Osoitemuutokset saarissa

Yhdessä kyselyyn vastanneessa kunnassa oli useita samannimisiä saaria, joita selvyuden vuoksi muutettiin. Periaatteena nimien muutoksiin käytettiin yleislinjausta, jossa saarten nimiin liitettiin tunnistusosana lisänimi, joka oli alueelle ominainen. Lisänimenä käytettiin joko kylän nimeä tai viereisen isomman saaren nimeä. Tällä periaatteella nimettiin esimerkiksi Pahaluoto seuraavasti: Pahaluoto (Merimaskun) ja Pahaluoto (Rymättylän). Näistä ensimmäisessä sijaitsi neljä loma-asuntoa ja jälkimmäisessä yksi loma-asunto.

5.2.5 Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa

Osoitemuutosten valmistelussa tehtiin yhteistyötä usein ympäristökuntien kanssa, vaikka ne eivät kuntaliitoksessa olisikaan olleet mukana. VRK:n kanssa tehtiin yhteistyötä siltä osin, että sieltä saatiin aineistoa päällekkäisten nimien karjoittamiseen. VRK toteutti joissain liitoskunnissa yhteistyössä päällekkäisten katu- ja tienimien korjausta ennen kuntaliitosta.

Työryhmissä oli ollut kunnan virkamiesten ja luottamusmiesten lisäksi osallistujia muun muassa alueellisista pelastuslaitoksista, hälytyskeskuksista ja Postista. Lausuntoja oli pyydetty muun muassa Maanmittauslaitokselta, alueellisilta pelastuslaitoksilta, hälytyskeskukselta ja Postilta.

5.2.6 Osoite- ja nimistömuutosten perusteet

Yleisimpänä periaatteena osoitteiden ja nimistön muutoksiin käytettiin pienimmän haitan periaatetta eli katujen ja teiden nimet, joiden varsilla oli enemmän asukkaita tai yrityksiä saivat jäädä ennalleen. Toisaalta myös jos samanniminen tie oli sekä asemakaava-alueella ja haja-asutusalueella, pyrittiin asemakaava-alueen nimi säilyttämään, jolloin vältyttiin asemakaavanmuutokselta. Jos jollain nimistöllä oli vahva historiallinen peruste, saatettiin kuitenkin muuttaa tien nimi, jossa oli enemmän osoitepisteitä. Myöskin virhemahdollisuuksia pyrittiin minimoimaan.

Pienimmän haitan kriteereinä käytettiin muun muassa osoitteiden määrää, yritysten lukumäärää, vakituisen asutuksen määrää, nimistön alueellista, kulttuurista tai historiallista merkitystä sekä myöskin kaavatilannetta. Painoarvoa sai tyypillisesti se kadun tai tien nimi, jonka varrella oli enemmän osoitteita tai jonka osoitteilla oli suurempi käyttöaste.

Jos oli jo aikaisemmin tehty kuntaliitos jonkun muun kanssa ja siellä oli silloin muutettu nimistöä, pyrittiin näiden osalta välttämään muutoksia, että juuri muutama vuosi aikaisemmin kertaalleen muutetut nimet säilyisivät.

5.2.7 Päätöksentekijä osoite- ja nimistömuutoksista

Kyselystä saatujen vastausten mukaan kuntaliitosten nimistömuutoksista on tehty päätökset yleisimmin kunnanhallitustasolla, mutta myös erilaisissa lautakunnissa, nimitoimikunnissa ja yhdistymishallituksissa on päätetty muutoksista ja on tehty myös virkamiestasoisia päätöksiä. Osoitenumuutoksista oli päätetty joissain tapauksissa virkamiestasolla. Joka tapauksessa kaikista muutoksista oli tehty sellainen päätös, josta voidaan valittaa. Seuraavassa on muutama esimerkki joidenkin kuntien osalta päätöksenteosta kuntaliitoksen nimistömuutosten osalta.

Jyväskylässä osoitemuutoksia valmistellut työryhmä teki ehdotukset uusiksi nimiksi ja päätökset tehtiin ehdotusten mukaisesti. Päätökset jokainen kuntaliitoksessa liittyvä kunta teki kukin oman kuntansa osalta omien toimintasääntöjensä mukaisesti. (Kantanen 2015).

Kokkolassa nimistötoimikunta teki nimiesitykset ja jokaisen kunnan kunnanhallitus teki päätöksen oman alueensa nimistömuutoksista. (Leskinen 2015).

Kuopiossa on tehty neljä erillistä kuntaliitosta ja niissä on ollut erilainen käytäntö siten, että vuoden 2005 liitoksessa Vehmersalmen kanssa tienimimuutokset tehtiin liitoksen jälkeen Kuopion toimesta. Vuoden 2011 liitoksessa Karttulan kanssa päätöksiä nimimuutoksesta ei ehditty tehdä ennen liitosta, jolloin päätökset jäivät haja-asutusalueen osalta kiinteistöinsinöörin ja asemakaava-alueen osalta kaupunkirakennelautakunnan tehtäväksi. Vuoden 2013 liitoksessa Nilsiän kanssa päätökset muutoksista teki kaupunginhallitus. Vuoden 2015 liitoksessa Maaningan kanssa haja-asutusalueen nimien osalta hyväksyjä oli ympäristölautakunta ja asemakaava-alueen katujen osalta kunnanhallitus. Näiden lisäksi oli erimielisyyttä muutamasta nimestä, joista päätöksenteko siirtyi kuntaliitoksen jälkeiseen aikaan. (Eskelinen 2015).

Oulussa yhdistymishallitus laati nimimuutosperiaatteet ja listan muutettavista tiennimistä. Kuntaliitoksessa päätökset uusista nimistä tehtiin kussakin kunnassa erikseen kunnan oman käytännön mukaisesti. (Oulun kaupunki 2015).

5.2.8 Osoite- ja nimistömuutoksista tiedottaminen

Osoite- ja nimistömuutoksista oli tiedotettu monella eri tavalla, mutta kirjeitse postitettu ilmoitus oli yleisin tapa. Lisäksi tiedotusta oli hoidettu erilaisilla tiedotustilaisuuksilla, kuntien internetsivustoilla, paikallisissa sanomalehdissä ja paikallisradioissa. Viranomaisille oli tiedotettu myös sähköpostitse.

Sen lisäksi että oli ilmoitettu niille asukkaille ja yrityksille, joiden osoite muuttui, oli muutoksista tiedotettu vastausten mukaan ainakin seuraaville viranomaisille

ja muille tahoille: Posti/osoitepalvelu, VRK, Maanmittauslaitos, Karttakeskus, aluehälytyskeskus, pelastusviranomainen, ambulanssiyritykset, sairaankuljetus, poliisi, maistraatti, paikalliset taksipalvelut, sähkölaitokset, sanomalehtien jakelu, paikalliset jätehuolto-yhtiöt, paikalliset vesilaitokset, navigaattorihjelmien toimittajat, paikalliset puhelinyhtiöt, seudullisen opaskartan päivittäjä, operaattoreille, jotka ovat erikseen pyytäneet. Lisäksi informoitiin GoogleMapsille, jolla oli vieläkin osa muutoksista tekemättä kahden vuoden jälkeen kuntaliitoksesta.

Seuraavassa on joidenkin vastaajien tiedottamistapoja ja muita käytäntöjä siihen liittyen. Hyvänä uudistuksena voidaan nostaa esiin nimistömuutoksien yhteydessä Jyväskylässä perustettu ns. Tiepankki, josta myös seuraavassa enemmän tietoa.

Jyväskylässä tiedottamisen hoiti kukin kunta erikseen ja eri menetelmillä, kuten kirjeet, kuulutukset ja internetsivustot. Päätöksistä tiedotettiin kaikille, joiden osoite muuttui. Lisäksi lähetettiin normaalit tiedotteet viranomaisille. Muutostyön yhteydessä perustettiin kuntien yhteinen ns. Tiepankki, joka on kuntien yhteinen katunimipankki. Se sisältää olemassa olevat nimet ja sieltä voi varata nimiä esimerkiksi kaavoitusta varten. Tiepankki on Jyväskylän hallinnoima web-sovellus, joka vaatii kirjautumiseen käyttäjätunnuksen ja salasanan. Tiepankin käyttäjinä ovat kaavoittajat, nimistötyöryhmät ja osoitevastaavat. (Kantanen 2015).

Oulussa perustettiin osoite- ja nimistömuutosprojektia varten omat internetsivut, joista sai tietoa koko hankkeesta, päätetyistä uusista tiennimistä ja teknisen lautakunnan päätöksistä. Projektista tiedottaminen tapahtui yhtenäisesti tiedotustilaisuudessa, lehdistötiedotteessa ja Internet-sivuilla. Jokainen liittyvä kunta hoiti asukkaille tiedottamisen ja vuorovaikutuksen omalla alueellaan muun muassa kirjeillä. (Oulun kaupunki 2015).

Seinäjoella tulevasta nimenmuutoksesta oli ilmoitus paikallisessa sanomalehdessä ja kaupungin nettisivuilla. Asukkaat saivat tässä vaiheessa ottaa kantaa uuteen nimiehdotukseen. Osoitemuutospäätös postitettiin asukkaille nimenmuu-

toksen vahvistamisen jälkeen. Tässä vaiheessa tehtiin postin kanssa yhteistyötä ja postitettiin sieltä saatuja osoitemuutoskortteja asukkaille. (Paulasaari 2015).

5.2.9 Kylttien vaihto maastoon

Katu- ja tiekyltit hankittiin ja vaihdettiin kaikissa tapauksissa kuntien kustannuksella. Kyselyssä ei tullut esiin hankinnoista ja vaihdoista aiheutuneita kustannuksia. Vaihtamisen aikatauluissa oli melko suurta vaihtelua siten, että jotkin kunnat vaihtoivat kyltit jo hyvissä ajoin ennen kuntaliitosta ja toiset vasta ihan viime hetkellä ennen kuntaliitosta ja jotkin kunnat vasta kuntaliitoksen toteuduttua. Ennen kuntaliitosta kylttien vaihto oli sidottu usein ajankohtaan, kun päätös nimistömuutoksista oli lainvoimainen tai heti sen jälkeen. Aikaisimmillaan ennen kuntaliitosta kyltit oli vaihdettu jo elo-syyskuun aikana ja käyttöönotto oli ajoitettu silloin alkamaan lokakuun alussa eli noin kolme kuukautta ennen kuntaliitosta. Kuntaliitoksen välittömään läheisyyteen oli ajoitettu kylttien vaihto siten, että ne oli asennettu joko aivan joulukuun viimeisinä päivinä, vuoden loppuun mennessä ennen kuntaliitosta tai jo kuntaliitoksen tultua voimaan viikoilla 1 ja 2. Jossain oli kyltit asennettu vuodenvaihteen molemmin puolin niin, että jonkin aikaa toipassa oli näkyvissä sekä vanha nimi, joka sijaitsi alapuolella ja uusi nimi, joka sijaitsi yläpuolella. Jos risteyksestä oli puuttunut koko tienviitta, esimerkiksi tapauksissa joissa oli löytynyt nimeämätön tie, kyltti asennettiin sulan maan aikana.

Kiinteistöjen osoitenumero kylttien hankinnassa oli myös vaihtelua. Suurimmas- sa osassa kuntaliitoksissa kunta hankki ja toimitti osoitenumero kilvet kiinteistöille, joiden osoitenumero jouduttiin muuttamaan. Uusi osoitenumero kilpi toimitettiin omistajille tyyppillisesti osoitemuutospäätöksen mukana. Omistajan vastuulle jäi yleensä kilven asentaminen paikoilleen. Osassa kunnista osoitenumero kyltin hankkiminen ja vaihtaminen jäi kiinteistön omistajien vastuulle, jos osoitenumero muuttui kuntaliitoksessa.

6 OSOITEMUUTOKSISTA AIHEUTUNEITA ONGELMIA JA OHJEITA TULEVIIN KUNTALIITOKSIIN

6.1 Osoitemuutosten aiheuttamia ongelmia

Kyselyssä tiedusteltiin aiheuttiko osoitemuutokset ongelmia ja jos aiheutti niin minkälaisia. Suurin ongelma näyttäisi olevan tiedon siirtyminen eri järjestelmistä toiseen, esimerkiksi osoitetietojen päivittyminen hätäkeskusten järjestelmiin. Viranomaisten välinen tietojen jakaminen ja siirtyminen aiheutti erilaisia ongelmatilanteita. Erityisesti navigaattorien osoitetietojen päivittymisen hitaus aiheutti ongelmia. Esiin nousi myös ihmisten tyytymättömyys uusiin katujen ja teiden nimiin, mutta siinä saattoi olla myös taustalla tyytymättömyys kuntaliitokseen alun perinkin. Tyytymättömyys uusiin nimiin saattoi johtua myös tyytymättömyydestä tai erimielisyyksistä joidenkin maatilojen tai henkilöiden historiaan.

Seuraavassa on suorina lainauksina vastaajien kokemia ongelmia.

"Nimistömuutokset tulivat viiveellä navigaattoreihin." (Leskinen 2015).

"Joitakin sekaannuksia uusista tie- ja katunimistä on noussut esille. Niistä osa on johtunut siitä, että uudet tienimet eivät ole "valuneet" yritysten karttapalveluihin. Kaupungin sisällä tapahtuneissa sekaannuksissa taustalla on ongelma, että tietoa nimimuutoksista ei välttämättä ole ymmärretty pyytää tai jakaa edelleen. Yleinen asenne kuntaliitoksia vastaan on saanut asukkaiden silmissä vahvistusta tienimi- ja osoitemuutoksissa (paha mieltä ja muita inhimillisiä tunteita havaittu.)" (Eskelinen 2015).

"Liitettävän kunnan kiinteistöjen omistajien osoitteiden saaminen tiedotteen lähettämistä varten oli todella hankalaa, koska näistä oli iso osuus joko perikuntia tai muuten ilman henkilötunnusta olevia lainhuutotietoja. Harmillista, että verotoimisto, jolla on tiedot perikuntien asiainhoitajista, ei niitä kuitenkaan suostu antamaan lakiin perustuen, vaikka kyseessä olikin kiinteistöjen omistajien edusta. Voisi kuvitella, että verotoimisto ja kunta ovat ikään kuin yhteistä toimialaa, koska kunnalle tulevista veroista on kuitenkin kyse. VRK:lla ei oikein osoitteiden vaihto onnistunut, joissakin tapauksissa meni puolikin vuotta. Kunnassa vaihtui vuoden alussa myös

paikkatieto-ohjelmisto, jossa osoitteet olivat pitkään sekaisin, osa ehkä vieläkin.” (Nolvi 2015).

”Yksittäistapauksia: joitakin kiinteistönomistajia jäi kuulematta ja joidenkin teiden osalta muutettu tiennimi ei miellyttänyt ja niitä jälkipuintiin.” (Peura 2015).

”Hätäkeskuksen ja pelastuslaitoksen ohjelmatoimittajalla oli puolen vuoden viive karttatietojen päivittämisessä. Asia ratkaistiin toimitamalla hätäkeskukseen ja pelastuslaitokselle vastaavuusluettelot vanhoista ja uusista tienimistä.” (Kurvinen 2015).

”Nimien muutos aiheutti jonkun aikaa sekaannusta ennen kuin kuntalaiset oppivat ne. Navigaattoreissa on vieläkin niin vanhoja sovelluksia, etteivät ne tunne kaikkia muutettuja tienimiä.” (Paulasaari 2015).

”Suurimpana ongelmana koimme sen, että navigaattoreita päivittävät firmat olivat osin jopa kaksi vuotta jäljessä. Eli ihmisten navigaattorit näyttivät vanhaa tietoa melko pitkään. Osin tähän liittyy sekin, että ihmiset eivät itse päivitä laitettaan. Parissa tapauksessa tuli valituksia, kun ei oltukaan tyytyväisiä uuteen nimeen, vaikka pyrimme hyvin kattavasti kartoittamaan toiveet uusista nimistä. Aina tietysti löytyy muutamia erimielisyyksiä näissä asioissa (jonkun maatilán tai henkilön historia ei miellytä toista jne.)” (Salminen 2015).

”Yllättävän vähän mitään. Tiedotusrumba oli aika kattava.” (Kantanen 2015).

6.2 Mitä olisi tehty toisin – ohjeita tuleviin kuntaliitoksiin

Kyselyn loppuksi tiedusteltiin mitä olisi tehty toisin osoitemuutoksissa kuntaliitoksessa, vaikkapa ohjeena tuleviin kuntaliitoksiin. Melko yleisenä ohjeena on annettu tarpeeksi pitkän valmisteluajan varaaminen. Joissain kunnissa oli koettu, että muutos sujui aikapulasta huolimatta melko hyvin. Myös hyviä yksityiskohdaisia ohjeita on tuotu esiin. Joissain vastanneista kunnista oli tehty vuosien mittaan jo useamman kerran kuntaliitos, jolloin niissä oli otettu opiksi aikaisemmista kuntaliitoksista osoitemuutosten osalta. Seuraavassa on vastaajien ohjeita ja mielipiteitä suorina lainauksina.

"Asemakaava-alueen katunimet muutettiin asemakaavamuutoksella, joka oli varsin raskas ja hidas prosessi. Nyt nimimuutokset voidaan hoitaa maankäyttö- ja rakennuslain 55 §:n mukaisesti siten kuin kuntalaissa säädetään kunnan päätöksenteosta". (Leskinen 2015).

"VRK:n lisäksi lähettäisin osoitteet heti myös maistraattiin, joka meillä tehtiin vasta tämän vuoden (2015) puolella, kun heillä oli osoitteissa virheitä. Jos aikaa olisi enemmän, antaisin myös kiinteistöjen omistajille mahdollisuuden tehdä ehdotuksia teiden nimiksi, tosin se toisaalta vaikeuttaisi prosessin kulkua. Toivoisin myös yhteistyötä liittyvän kunnan osalta, jota tässä tapauksessa en useista pyynnöistä huolimatta saanut. Meillä on vielä tämän vuoden (2015) aikana lisätty muutamia osoitteita sivuteille ja näissä kaikissa on tehty yhteistyötä kiinteistöjen omistajien kanssa." (Nolvi 2015).

"Tilanteista (useampi kuntaliitos) on yritetty ottaa opiksi ja tehdä prosessia sujuvammaksi. Kuulemiskirjeen sanamuotoa on viilattu. Joillekin teille annettiin aiemmin kaksi ehdotusta, nyt on päädytty yhteen. Asukkailta otetaan vastaan lisäehdotuksia. Asukkaiden toivotaan tekevän yhdessä ehdotuksen uudeksi nimeksi, mikäli kaupungin ehdottama nimi ei miellytä. Puhelimitse keskustellaan nimiehdotuksista ja muusta asiaan liittyvästä, mutta palaute pyydetään kirjallisena, jotta väärinkäsityksiltä välttyttäisiin. Puhelusta otamme palautteen ylös vain, jos asukas on vanhempi henkilö, jolle palautteen toimittaminen kirjeitse tai sähköpostilla on vaikeaa. Siirryttiin tiekohtaisiin päätöksiin, kun ryhmäpäätöksestä tullut yhden tien oikaisuvaatimus viivästytti myös muiden päätökseen sisältyneiden nimimuutosten voimaantuloa. Samalle päätöspäivälle valitaan teitä sijainniltaan samalta puolelta kuntaa, jotta tieviittojen vaihtamisen voi tehdä yhdellä kierroksella. Lähetetyistä tiennimilistauksista ja kaavateiden nimimuutoksista eri tahoille lähetetyt ilmoitukset kirjataan tiedostoon (milloin, mitä ja kenelle)." (Eskelinen 2015).

"Aikaa muutostyölle pitäisi varata vielä enemmän. Kuulemisessa ja tiedottamisessa voisi hyödyntää enemmän sähköisiä palveluita." (Peura 2015).

"Tuskin mitään." (Kantanen 2015).

"Nyt ajatellen tämä muutosoperaatio sujui hyvin näin." (Paulasaari 2015).

"Mielestäni meillä nämä sujuivat melko hyvin, vaikka olikin paljon työtä. Valmistelu kannattaa aloittaa ajoissa!" (Salminen 2015).

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Osoitemuutosten prosessi kuntaliitoksissa

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että osoite- ja nimistömuutokset kuntaliitosten yhteydessä on monivaiheinen ja aikaa vievä prosessi, jonka tekemiseen on syytä varata riittävästi aikaa ja resursseja. Prosessi sisältää päällekkäisyyksien kartoituksen, uusien nimien keksimisen ja niistä päättämisen unohtamatta siinä yhteydessä asianosaisten kuulemista ja yhteistyötä mahdollisimman monen eri osapuolen kanssa.

Samoin uusista osoitteista ja nimistöstä tiedottaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja mahdollisimman laajasti on erittäin tärkeätä, ettei uusien osoitteiden ja nimistön käyttöön otossa tapahdu mitään häiriö- tai vaaratilanteita.

Uusista nimistä päättäminen kuntien omien käytäntöjen mukaan ja niistä aiheutuvat valitusajat vievät myös oman aikansa prosessissa. Käytännön tehtäviin kuuluu myös uusien kadun- ja tiennimikylttien asentaminen maastoon vanhojen tilalle.

7.2 Osoitemuutosten onnistuminen kuntaliitoksissa

Vaikka osoite- ja nimistömuutokset kuntaliitosten yhteydessä on aikaa vievä ja työläs prosessi sitä tekeville henkilöille voidaan todeta, että sen työn tuloksena liitoskunnissa on saatu parannettua osoitetietojen laatua päällekkäisyyksien ja samankaltaisuuksien poistamisella ja myöskin nimeämällä tiestöä, joilla ei ole vielä ollut nimeä.

Työn yhteydessä tehdystä kyselystä voidaan päätellä, että osoitemuutokset kuntaliitosten yhteydessä ovat pääsääntöisesti sujuneet ilman suurempia ongelmia tai sekaannuksia.

Osoitetiedoista on syytä pitää hyvää huolta, koska ne muodostavat kuitenkin tärkeimmän lähtökohdan kaikelle paikannukselle ja sijainnin määrittämiselle.

8 POHDINTAA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten kunnat valmistautuvat etukäteen osoitemuutoksiin kuntaliitoksia tehtäessä sekä siihen miten muutos on käytännössä toteutettu. Tehdyn kyselyn ja siinä saatujen vastausten perusteella voidaan todeta, että kunnissa on ollut hyvin erilaisia tapoja valmistautua kuntaliitoksista johtuviin osoite- ja nimistömuutoksiin. Toisaalta myös paljon samanlaisia toimintatapoja on havaittavissa, painiskellaanhan näissä asioissa kuitenkin samankaltaisten ongelmien parissa.

Yksi yhteinen valtakunnan tasoinen ongelma näyttäisi olevan osoitetietojen päivittymisen hitaus eri osapuolien osoiterekistereihin. Osoitteita kuitenkin kerätään, tallennetaan ja käytetään monesta eri rekisteristä jo ihan viranomaistoinnassa. Sen lisäksi useat yksityiset toimijat kuten posti, jakelu- ja kuljetusliikkeit, taksit ja navigaattorihjelmien tarjoajat käyttävät eri lähteistä saatuja osoitetietoja. Suurin ongelma lienee kuitenkin hätäkeskusten osoitetietojen päivittämisen hitaus, se saattaa johtaa jo ihan kohtalokkaiseen seurauksiin mentäessä esimerkiksi väärään paikkaan ristiriitaisen tai vanhan osoitetiedon perusteella.

Aikataulujen tiukkuus nousi myös esiin vastausten perusteella. Ei ehkä osattu varautua kaikkeen mitä osoitemuutosten tekeminen aiheuttaa; päällekkäisten nimien kartoittaminen, asianosaisten kuuleminen, uusien nimien keksiminen perusteluineen, uusien nimien hyväksyminen ja niistä päättäminen sekä mahdolliset valitukset päätöksistä, asiasta tiedottaminen ja viimeiseksi vielä uusien nimikylttien asentaminen maastoon. Kaikkiin vaiheisiin tarvitsee kuitenkin varata oma aikansa ja resurssinsa.

Seuraavassa käydään läpi hieman yksityiskohtaisemmin asioita, joita työn aikana hahmottui eri kuntien tekemistä toimista tämän asian ympärillä. Samoin pohditaan, mitä muuta voitaisiin tehdä osoitejärjestelmien välisten tiedonkulkujen parantamiseksi ja yhtenäistämiseksi.

8.1 Osoitemuutokset kuntaliitoksista

Opinnäytetyön yhteydessä tehdyn kyselyn ja saatujen vastausten perusteella havaittiin, että jokaisella kunnalla oli hieman erilaisia toimintatapoja kuntaliitoksen yhteydessä osoite- ja nimistömuutosten osalta. Jo aikatauluissa oli jopa puolentoista vuoden ero lyhimmän ja pisimmän valmistelu- ja toteutusajan osalta. Toisaalta myös kunnan asukasmäärä ja sitä kautta muutettavien tiennimien määrä vaihteli suuresti, joka osaltaan selittää valmisteluun ja toteutukseen käytetyn ajan.

Ongelmien osalta ei missään tullut ilmi mitään vakavaa tilannetta muutosten takia vaan oli selvitty joillain harmittomammilla sekaannuksilla. Tosin sekaannuksia aiheutui pitkäksikin aikaa, koska navigaattoriohjelmat eivät päivittyneet toivotulla nopeudella vaan olivat pahimmillaan jopa kaksi vuotta jäljessä. Jotkin kunnat kokivat muutoksen menneen jopa ilman mitään merkittäviä ongelmia, mutta se koski lähinnä kuntia, jotka olivat tehneet jo aikaisemmin kuntaliitoksen tai useamman ja ottaneet niistä varmaan oppia seuraaviin kuntaliitoksiinsa. Joissain tapauksissa ilmeni myös ihmisten tyytymättömyyttä koko kuntaliitokseen, joka sitten heijastui tyytymättömyytenä myös osoite- ja nimistömuutoksiin.

Kyselyssä pyydettyihin neuvoihin tuleviin kuntaliitoksiin tuli myös runsaasti vastauksia vastaajien omien kokemusten perusteella. Näistä ilmeni se, että oli kyllä itse opittu jostain huonosta toimintatavasta mutta haluttiin kertoa varoittavana esimerkkinä muille. Mutta olipa siellä myös muutama ihan tyytyväinenkin onnistumisessa osoite- ja nimistömuutoksissa kuntaliitoksessa.

8.2 Osoitetietojen laadun parantuminen

Tässä työssä ilmeni, että monessa kuntaliitoksen tehneessä kunnassa on osoitetietojen laatu parantunut, kun on selvitetty kaikki käytössä olevat katujen ja teiden nimet sekä kaikki käytössä olevat osoitenumerot. Liittyneiden kuntien päällekkäiset kadun ja tien nimet on nimetty uudelleen ja joissain kunnissa on jopa muutettu samankaltaiset kadun tai tien nimet selvästi toisistaan eroaviksi.

Kuntien rajojen ylittäviä teitä on joko nimetty yhteneväisiksi tai numerointi on yhtenäistetty alkamaan jommasta kummasta päästä, jos se on aikaisemmin ollut numeroituna molemmista päistä tai ollut muuten sekava esimerkiksi parillisten ja parittomien numeroiden osalta. Tällä on saavutettu osoitteisiin ja paikannukseen yksiselitteisyyttä ja mahdollisten sekaannusten mahdollisuus on pienentynyt huomattavasti. Lisäksi on esimerkiksi löytynyt vielä nimeämättömiä teitä, joille on annettu nimi ja saatu näin ollen mukaan osoitejärjestelmään. Laajalla viranomaistiedottamisella on myös pyritty saamaan muiden toimijoiden osoitetiedot vastaamaan kuntien virallisia osoite- ja nimistötietoja.

8.3 Osoite- ja nimistömuutoksista päättäminen

Osoite- ja nimistömuutoksista olisi syytä aina tehdä vähintään virkamiestasoinen päätös, josta voi valittaa. Varsinkin nimistömuutoksista olisi ehkä parempi tehdä vähintään lautakuntatasoinen päätös valitusosoikeuksineen, ehkä mieluummin kunnanhallitustasoinen päätös olisi syytä tehdä. Nimistömuutos olisi syytä perustella päätöksissä mahdollisimman hyvin ja sitä ennen olisi myös asianosaisia kuultava mahdollisimman hyvissä ajoin ennen suunniteltua uuden nimen käyttöönottoa.

Nimistömuutoksista tehtävät päätökset voisi olla hyvä jakaa useampaan eri päätökseen esimerkiksi jopa tiekohtaisesti, jolloin mahdollinen yksittäinen valitus muutoksesta ei aiheuta koko muutokselle viivästymistä. Samoin tiedotteiden lähettäminen asianosaisille voisi olla hyvä jaksottaa, ettei kaikkia tiedotteita lähetetä samanaikaisesti, jolloin mahdollinen palautekin jakautuu hieman eriaikaiseksi kuormittaen näin vähemmän muutostyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

8.4 Osoitemuutosten dokumentointi

Monessa opinnäytetyön kyselyyn vastanneessa kunnassa oli henkilöstö osittain tai kokonaan vaihtunut osoitemuutosten osalta kuntaliitoksen jälkeen. Tästä syystä olisi erittäin tärkeätä dokumentoida osoite- ja nimistömuutos mahdollisimman tarkkaan, jotta sitä voisi tarkistella jälkikäteen. Muutoksesta tehdyt pää-

tökset ja perustelut kannattaa varmaan dokumentoida johonkin tiettyyn paikkaan, olkoon se sitten ihan perinteinen mappi, jossa on paperisena asiaan liittyvät vertailulistat, päätökset ja tiedotteet tai sähköinen arkisto. Dokumentointi palvelee varmaan jatkossakin kunnan virkamiehiä ja päättäjiä, esimerkiksi vaikka kun mietitään miksi jokin tie on nimetty tietyllä tavalla ja milloin se on tehty ja mikä taho on siitä päättänyt.

8.5 Valtakunnallinen yhteinen osoite- ja nimistörekisteri

Osoitteita kerätään ja talletetaan Suomessa moneen eri rekisteriin. Osoitetietojen päivittyminen eri järjestelmiin on hidasta erilaisten päivittämiskäytänteiden johdosta. Tehokkaampaa olisi kehittää valtakunnallinen osoite- ja nimistörekisteri, johon eri osapuolet tallentaisivat osoitteita ja nimistöjä. Käyttäjät voisivat sitten päivittää sieltä omat käytössään olevat järjestelmät siltä osin kuin osoitetietoja tarvitsevat joko tiedonsiirtoina tai rajapintoja pitkin suoraan omiin järjestelmiinsä. Mallina voisi olla esimerkiksi Maanmittauslaitoksen ylläpitämä kiinteistötietojärjestelmä (KTJ), johon eri osapuolet tallentavat kiinteistötietoja tekemiensä uusien tietojen ja muutostietojen osalta.

Valtakunnallisen osoite- ja nimistörekisterin ylläpidosta voisi vastata Väestörekisterikeskus, koska sen pitämä väestötietorekisteri sisältää jo nyt kaikkien rakennusten osoitteet. Väestötietorekisterin rakennus- ja huoneistorekisterin osoitteet tulevat kunnilta rakennuslupatietojen yhteydessä. Väestörekisterikeskus ei tosin ole itse osoitetietojen tuottaja vaan lähinnä käyttäjä sijoittaen henkilöt valmiisiin rakennusten huoneistoihin (osoitteisiin) kirjoille. Luontevammin ylläpitäjänä olisi kuitenkin Maanmittauslaitos, koska sen ylläpitämässä kiinteistötietojärjestelmässä on jo kaikki kiinteistöt, joilla on myöskin osoitetiedot, jos sellainen on kiinteistölle annettu. Nimistökohteiden tallentamisen näkökulmasta Maanmittauslaitos olisi oikeampi osapuoli osoite- ja nimistörekisteri ylläpitäjäksi, koska sillä on jo nyt paljon nimistökohteita maastotietokannassaan.

Valtakunnallisessa osoiterekisterissä voisi olla erilaisia osoitekohteita esimerkiksi kiinteistöjen osoitteet, rakennusten osoitteet, luonto- tai retkeilykohteiden

osoitteet ja niin edelleen sen mukaan mitä eri tallentajien kohteita on olemassa. Samoin rekisterissä voisi olla erilaisia nimistökohteita. Rekisteriin voisi jo kaa-voitusvaiheessa ”varata” kadun nimiä, jolloin samannimisten tai samankaltaisten nimien käyttö estyisi jo varhaisessa vaiheessa – järjestelmä toimisi ikään kuin nimistöpankkina.

Valtakunnallisesta osoiterekisteristä voisi olla hyötyä etenkin kuntaliitosten yhteydessä. Jyväskylässä perustetun Tiepankin mukaisesti sieltä voisi saada helposti vertailtavaksi liitettävien kuntien käytössä olevat katujen, teiden ja muiden kohteiden nimet ja osoitteet. Samoin sieltä voisi uusia nimiä suunniteltaessa nähdä, minkälaisia nimiä on jo käytössä ja ovatko ne lähellä paikkoja, joihin ollaan suunnittelemassa samankaltaisia nimiä.

LÄHTEET

- Digiroad. Tietolajien kuvaus. Versio 3.7. Viitattu 7.9.2015.
http://www.digiroad.fi/aineisto/fi_FI/aineisto/_files/85531682803618800/default/Digiroad_tietolajien_kuvaus_37.pdf.
- Eskelinen L. 2015. Mikkelin kaupunki. Mittausteknikko. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email lea.eskelinen@kuopio.fi 9.11.2015. Tulostettu 10.11.2015.
- Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi (HE 102/2008).
- Hämeenlinnan kaupunki. Hämeenlinnan karttapalvelu. Viitattu 13.10.2015.
<http://kartta.hameenlinna.fi/IMS>.
- Hämeenlinnan kaupunki. Kaupunki-info/Historia. Viitattu 1.9.2015.
<http://www.hameenlinna.fi/>.
- Hämeenlinnan kaupunki. 2008. Päällekkäisten kadun- ja tiennimien muutokset kuntaliitoksen yhteydessä. Hämeenlinnan kaupunginvaltuuston päätös 15.12.2008 § 22.
- Hämeenlinnan maaseutuohjelma. Viitattu 30.11.2015.
http://www.hameenlinna.fi/pages/152628/Maaseutuohjelman%20tiivistelma_small.pdf.
- JHS 106 Postiosoite. JUHTA-Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta. Versio 5.10.2012. Julkaistu 15.06.2005. Voimassaoloaika: toistaiseksi.
- JHS 109 Huoneiston tunniste. JUHTA-Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta. Voimassaoloaika: toistaiseksi.
- Kantanen J. 2015. Jyväskylän kaupunki. Kiinteistöinsinööri. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email Juha.Kantanen@jkl.fi 9.11.2015. Tulostettu 10.11.2015.
- Kuntaliitos. Viitattu 1.9.2015. www.kunnat.net/kuntaliitos.
- Kuntaliitto. 2006. Kunnan osoitejärjestelmä. Ohjeet ja suositus.
- Kuntaliitto. Aiemmat kuntaliitokset. Kuntajaon muutokset. Viitattu 1.9.2015.
<http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/kuntaliitokset/aiemmatkuntaliitokset/Sivut/default.aspx>.
- Kurvinen A. 2015. Oulun kaupunki. Paikkatietoasiantuntija. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email Arto.Kurvinen@ouka.fi 26.10.2015. Tulostettu 10.11.2015.

Kuntarakennelaki 29.12.2009/1698.

Leskinen M. 2015. Kokkolan kaupunki. Paikkatietosuunnittelija. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email Marja.Leskinen@kokkola.fi 16.11.2015. Tulostettu 10.11.2015.

Maankäyttö- ja rakennusasetus 10.9.1999/895.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132.

Maanmittauslaitos. Maastotietokannan sisältö. Viitattu 7.9.2015.
<http://www.maanmittauslaitos.fi/maastotietokannan-sisalto-teemoittain>.

Maanmittauslaitos. Maastotietokanta. Viitattu 7.9.2015.
<http://www.maanmittauslaitos.fi/digituotteet/maastotietokanta>.

Nolvi M. 2015. Liedon kunta. Karttatietokäsittelijä. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email Marita.Nolvi@lieto.fi 27.10.2015. Tulostettu 10.11.2015.

Oulun kaupunki. Uuden Oulun nimistön yhteensovittaminen. Viitattu 27.10.2015.
<http://www.ouka.fi/oulu/uusi-oulu/tiennimien-muuttaminen>.

PaikkatietoWWW. Viitattu 3.10.2015.
<http://kronos.ncp.fi/koulutusohjelmat/metsa/PaikkatietoWWW/Analyysi/Geokoodaus.htm>.

Paulasaari M. 2015. Seinäjoen kaupunki. Karttaoperaattori. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email Mervi.Paulasaari@seinajoki.fi 9.11.2015. Tulostettu 10.11.2015.

Perustuslaki 11.6.1999/731.

Peura R. 2015. Mikkelin kaupunki. Maanmittausinsinööri. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email Reeta.Peura@mikkeli.fi 26.10.2015. Tulostettu 10.11.2015.

Posti. 2011. Postin tietosuojaseloste 1.6.2011.

Rahkola J. 2015. Hämeenlinnan kaupunki. Mittausteknikon haastattelut syksyllä 2015.

Salminen J. 2015. Ylöjärven kaupunki. Tonttiasiamies. Osoitemuutokset kuntaliitoksissa. Email Jouko.Salminen@ylojarvi.fi 30.10.2015. Tulostettu 10.11.2015.

Tuuloksen kunta. 2008. Katu- ja tiennimimuutokset uudessa Hämeenlinnassa. Tuuloksen kunnanhallituksen päätös 14.10.2008 311 §.

Väestötietojärjestelmä. Viitattu 3.9.2015.
<http://www.vrk.fi/default.aspx?id=164>.

Wikipedia. Viitattu 28.9.2015.
<https://fi.wikipedia.org/wiki/Osoite>.